

KOMITÉT PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK Z VÁLKY ROKU 1866
Hradec Králové 500 01, Eliščíno nábřeží 465

VÝROČNÍ ZPRÁVA

KOMITÉTU
PRO UDRŽOVÁNÍ PAMÁTEK
Z VÁLKY ROKU 1866

ZA ROK 2008

PŘEDLOŽENO VALNÉ HROMADĚ
DNE 4. 4. 2009
V HRADCI KRÁLOVÉ

Komitét pro udržování památek z války roku 1866 je občanským sdružením podle zákona 83/1990 Sb. o sdružování občanů. Byl zřízen v roce 1990 jako nástupce zaniklého Spolku pro udržování válečných památek na bojišti Královéhradeckém v Hradci Králové a dalších zaniklých spolků obdobného zaměření, které ukončily svoji činnost po roce 1918, 1951, resp. 1959. Sídlem Komitétu 1866 je budova Muzea východních Čech v Hradci Králové, Eliščíno nábřeží 465, 500 01 Hradec Králové.

ÚVODNÍ SLOVO PŘEDSEDY KOMITÉTU 1866

Vážení členové Komitétu 1866, vážení příznivci vojenské historie

hodnocený rok 2008 nebyl spojen s žádným významným jubileem českých dějin k válce 1866, a přesto můžeme mluvit o bohaté činnosti našeho spolku. Původní zaměření činnosti Komitétu na udržování památek z války roku 1866 se komplexním přístupem k řešenému úkolu rozšířilo o činnost v oblastech vojenské historie, turistiky i o publikační činnost. Spolupracujeme se státními orgány téměř všech stupňů, v archivech nacházíme dosud nezveřejněné informace a z jednotlivých poznání skládáme trpělivě mozaiku o událostech v roce 1866 a o letech následujících. I pro práci v roce 2008 můžeme konstatovat, že současná doba je pro náš spolek nejpříhodnější v jeho dlouhé historii a že jsme situace využili. Připomínám citát připisovaný Napoleonovi: „Zajímá mne u každé akce čas a prostor. Jelikož prostor mohu další bitvou získat zpět, zajímá mne pouze čas“. Z tohoto pohledu jsme čas a jeho nabídku využili. Prostor daný nám společností využíváme také. Samozřejmě, že není vše pro naši práci ideální. Setrvačnost v myšlení lidí máme asi geneticky zakódovanou a nepoučování se z vlastní historie asi také. Každý, kdo se zajímá o historii ví, že i velké změny musí mít svůj čas. Ani dům nepostavíme najednou, ale klademe cihlu k cihle. A černobílá hodnocení dějin vyhovují pouze povrchně uvažujícím lidem.

O činnosti našeho spolku jsou zpracovaná různá hlášení, tabulky a zprávy techniků bojišť zveřejňujeme v naše časopisu. Při vyhodnocení naší práce v roce 2008 můžeme konstatovat, že jsme pracovali podle myšlenek zakladatelů našeho spolku a že plníme povinnosti ze zákona o občanských sdružení.

Naše práce není jenom plnění určitých úkolů, ale můžeme mluvit o kamarádství a o vzájemné pomoci v dobách těžkých, které nás v životě nemohou minout. Pro odlehčení uvádím myšlenky o lidském štěstí, které jsou zachyceny v záznamech jednání Jana Masaryka, známého svou prostořekostí. „Já mám rád lidi, co mají nějakého toho koníčka. Ono na tom nezáleží, jestli sbírají známky, kaktusy, motýly nebo popelníky. Já nemám nic ani proti numismatikům, pokud je nezajímají jen dolary, libry a koruny. Já mám rád esperantisty a vegetariány a lidi co mají plný barák koček a psů, se stovkami detektivek, a lidi, co mají ježka nebo želvu nebo špačka. Lidi s herbáři, ochotníky, loutkáře i fotbalové fanoušky. U těchto lidí vím, že mají něco v životě rádi. Abyste měli rádi lidi, musíte mít rádi malé věci. Nic není tak hrozného jako lidi, kterým tohle chybí úplně. Mně je jedno, jestli se rozhodnete sbírat třeba porculánky s obrázky France Josefa. Ale dělejte to s vášní.“

Po těchto slovech je třeba opravdu poděkovat členům našeho spolku a jejich rodinným příslušníkům, všem spolupracujícím nečlenům a všem příznivcům vojenské historie. Jménem předsednictva Komitétu 1866 děkuji za výsledky práce v roce 2008 a s optimismem se těším na roky příští.

Ing. Josef Komárek
předseda Komitétu 1866

HISTORIE KOMITÉTU 1866

Komitét 1866 byl založen setníkem zemské obrany ve výslužbě Janem Nepomukem Steinským. Když se 16. listopadu 1888 účastnil honu v lese Svíb nedaleko obce Chlum u Hradce Králové, přiměl jej pohled na desítky hromadných hrobů označených jen provizorními, rozpadajícími se dřevěnými kříži zabývat se myšlenkou založení spolku, který bude pečovat o existující hroby a zakládat nové pomníky na místech posledního odpočinku rakouských, pruských a saských vojáků.

Ustavující schůze Komitétu proběhla 2. prosince 1888. Předsedou Komitétu pro udržování pomníků na bojišti Královéhradeckém (Das Lokalkomitée zur Errichtung und Erhaltung der Kriegerdenkmäler auf dem Schlachtfelde bei Königgrätz im Jahre 1866) se stal Jan Steinský, jednatelem Antonín Tvrzský, řídící učitel v Cerekvici, a technickým referentem ředitel Odborné školy sochařské a kamenické v Hořicích Vilém Dokoupil. Po Cerekvici nad Bystřicí a Hořicích se v roce 1891 stal sídlem Komitétu definitivně Hradec Králové.

Během dvou let (1889-1891) bylo opraveno všech 227 evidovaných památek, vznikaly památky nové. V roce 1898 bylo v evidenci 319 pomníků, o rok později již 342 a za další dva roky rovných 400!

Obdobné spolky vznikaly i na dalších bojištích. V roce 1890 to bylo ve Dvoře Králové n/L, dále v Jičíně, Mnichově Hradišti a Podolí, Starém Rokytníku, Liberci, Novém Bydžově a České Skalici. O jejich zakládání se velkou měrou zasloužil majitel náchodského zámku a velkostatku princ Vilém ze Schaumburg-Lippe a také velitelství 9. armádního sboru v Josefově pod velením generála jízdy prince Leopolda Croye.

Pod záštitou prince Viléma ze Schaumburg-Lippe vznikl v roce 1892 ústřední spolek, který měl pečovat o válečné hroby z roku 1866 na celém území Čech a Moravy. Předsedou spolku byl jednohlasně zvolen baron Rudolf Ulmenstein a protektorem spolku byl jmenován princ Vilém ze Schaumburg-Lippe.

Největšího rozkvětu dosáhl ústřední spolek v prvním desetiletí 20. století. V roce 1908 měl 6 čestných, 75 zakládajících a 729 přispívajících členů, 12 místních spolků a 1 pobočný spolek v německé Vratislavi (Wroclaw). Po první světové válce a vzniku Československé republiky spolek ukončil svou činnost.

Právním nástupcem ústředního spolku se stala nadace pro udržování hrobů a pomníků z války roku 1866 zřízená při Odborné škole pro kameníky a sochaře v Hořicích, která se prvně sešla v únoru 1927. V činnosti pokračovaly i některé lokální spolky.

V roce 1943 byla činnost nadace zastavena, když byl její majetek převeden na Bezirkskommando v Hradci Králové. V roce 1951 byly pak veškeré spolky a nadace zrušeny zákonem.

Činnost původního ústředního spolku byla obnovena na jaře 1990, kdy byl na ustavující Valné hromadě přijat název Komitét pro udržování památek z války roku 1866, jehož sídlem se stal Hradec Králové.

Následovala intenzivní jednání s místními samosprávami, intervence na státní správu, zastoupenou jednotlivými okresními úřady. Technickým referentům Komitétu 1866 se dařilo zajistit několik dílčích oprav menších pomníků včetně oprav památek seřepomocí.

V roce 1996, tedy v roce 130. výročí války „šestašedesáté“, bylo opraveno velké množství pomníků, například pomník Myslivce ve Vysokově u Náchoda, ústřední pomník ve Sviništaněch, věnovaný pěšímu pluku č. 37, ústřední pomník v Klášteře u Mnichova Hradiště, soubor 4 pomníků v Josefově na vojenském hřbitově a více než 2 desítky dalších v severních Čechách počínaje a na jižní Moravě konče.

V následujících 5 letech (1997-2001) se podařilo jednak Komitétu 1866, jednak dalším spolkům a institucím, zabývajícím se ochranou a péčí o válečné památky z roku 1866, opravit např. pomníky na chlumském hřbitůvku a na pruském hřbitově, typové pyramidy ve Svíbu, 3 pomníky na staroměstském hřbitově v Náchodě, více než 10 pomníků ve Vysokově, Václavících a Šonově, Spící lev v Dubně, 3 památky u kostela v Malé Skalici, pěší pluk č. 37 v Malé Skalici, pomník 2 pruských důstojníků v Hoříčkách, 2 pomníky pěšího pluku č. 37 ve Sviništaněch, 3 menší pyramidy v Sebuči a Dolanech, 3 pomníky v Miskolezích, památky okolo Janské kaple v Trutnově, více než 2 desítky pomníků poškozených vandaly u Ossaria ve Kbelnici. Zřízeny byly i pomníky nové, např. v Častolovicích, Říčanech, Chlumu, Popovicích, Velké Jesenici, Dvoře Králové nad Labem nebo Náchodě.

Po změnách vyplývajících z mimořádné Valné hromady konané na sklonku listopadu roku 2001 se úkolů ujalo nové předsednictvo pod vedením předsedy Ing. Komárka a místopředsedy Ing. Teichmana. Vedení spolku identifikovalo nové směry stojící před Komitétem 1866 na počátku 21. století. Aktivity byly směřovány do několika oblastí, v nichž prim hrála tradiční ochrana a obnova pomníků z prusko-rakouské války. Kromě publikační činnosti se do popředí dostal též rozvoj cestovního ruchu, na němž začal mít stejný zájem i nedávno vzniklý Královéhradecký kraj.

Nové spolkové aktivity vyžadovaly změnu financování, která doposud čerpala zdroje především ze členských příspěvků, což naplňovalo naprosto nedostatečný rozpočet limitující činnost Komitétu 1866. Proto byla již na prvním předsednictvu v lednu 2002 předložena nová koncepce tvorby rozpočtu, v níž byl hlavní důraz kladen na získávání finančních prostředků prostřednictvím grantů vypisovaných

jak na úrovni jednotlivých měst regionu, tak na krajské úrovni (v roce 2002 vypsal Královéhradecký kraj vůbec poprvé granty pro fyzické a právnické osoby vyvíjející veřejně prospěšnou činnost na území kraje) i prostřednictvím Ministerstva obrany ČR, kde bylo možno získat prostředky na finančně nejnáročnější projekty.

V roce 2002 se obnova pomníků koncentrovala na dva projekty na bojištích u Hradce Králové a Náchoda. V polích mezi Nedělištěm, Rozbřícemi a Chlumem byla provedena celková rekonstrukce plastiky orla včetně samotného pomníku dělostřeleckého pluku č. 6. Tento projekt byl rozpracován již několik let (původní rozpočet se datoval do roku 1994), k dotažení přispělo sdružené financování Muzeem východních Čech, obcí Neděliště a grantem Krajského úřadu. Díky úsilí technického referenta L. Petráčka a místopředsedy Ing. Teichmana byl rekonstruovaný pomník odhalen 3. 7. 2002. U Náchoda pak byly opravovány dva pomníky - v lesíku nad václavickým nádražím to byl pomník III. eskadrony 6. kyrysnického pluku a dále Zeměbranecký kříž ve Vysokově. Již v průběhu roku 2001 byla projednána a uzavřena smlouva se Střední průmyslovou školou kamenickou v Hořicích o zařazení v první fázi deseti pomníků do systému závěrečných maturitních prací studentů 4. ročníku. Jednalo se o pomníky lokalizované v Horním Přímu, Svību a Máslojedech.

V roce 2002 podal Komitét 1866 tři žádosti o granty Královéhradeckého kraje - na záchranu pomníku dělostřeleckého pluku č. 6, na vypracování generálního soupisu válečných hrobů z války roku 1866 na Náchodsku a na vydávání časopisu *Bellum 1866*. Zásadní projekt byl podán na Ministerstvo obrany ČR pod názvem „Soubor 22 nejohroženějších památek 1866 - záchrana pomníků na válečných hrobech a jejich úprava“ s rozpočtem 528 tis. Kč a žádostí o dotaci ve výši 288 tis. Kč.

Komitét 1866 se rozhodl více prezentovat vůči veřejnosti, a to nejen v oblasti publikací (v roce 2002 byla vydána kniha Z. Jánského *Baterie mrtvých a průvodce po bojišti u Dvora Králové n/L a Trutnova* od P. Tschiedla), ale především v každoročním pořádání tzv. centrálních akcí Komitétu 1866 v různých lokalitách a ve spolupráci s místní samosprávou. Pilotním projektem byla akce ve Svijanech v severních Čechách dne 29. 6. 2002, kde vzorově probíhala organizační koordinace s Obecním úřadem. Pro reprezentativnější prezentaci Komitétu 1866 vzhledem k orgánům státní správy, byla za redakce předsedy Ing. Komárka vypracována Koncepce rozvoje bojišť. Tento materiál byl konzultován s tehdejšími hejtmanem Královéhradeckého kraje Ing. Bradíkem a založil těsné vazby na odbor kultury a památkové péče Krajského úřadu.

Rok 2003 byl především rokem 115. výročí založení původního Komitétu 1866 a tím zahájení pravidelné péče o válečné hroby na našem území. Vzhledem k tomuto výročí byla od konce roku 2002 připravována stěžejní publikace - reprezentativní kniha s názvem „Komitét 1866 - Péče o válečné památky v běhu staletí“, mapující dosavadní historii spolku a aktuální výzvy, před nimiž stojí. V této souvislosti byla také za přispění Muzea východních Čech vytvořena pamětní deska zakladateli Komitétu Janu Nepomuku Steinskému v podobě zlomeného sloupu s reliéfem, která byla umístěna před budovou muzea na Chlumu a slavnostně odhalena v rámci podzimní Valné hromady, která se uskutečnila v dřívějším termínu - již 4. října coby Výroční den Komitétu 1866. V jeho rámci byly předány nové členské průkazy a spolkové odznaky a byli slavnostně jmenováni dva čestní a 21 zasloužilých členů Komitétu 1866.

Z dalších publikací je třeba jmenovat informační skládačky využívané k propagaci cestovního ruchu, jednak o jednotlivých bojištích, jednak o samotném Komitétu 1866. Tyto materiály byly vydány také v německé a polské verzi.

Centrální akce Komitétu 1866 se tento rok konala v Nechanicích na Královéhradecku a proběhla v rámci oslav 750. výročí první písemné zmínky o Nechanicích dne 21. 6. 2003. Po dopoledním pietním aktu u pomníku z roku 1866 na náměstí proběhla tamtéž v odpoledních hodinách bitevní ukáзка, která se tradičně těší největšímu zájmu široké veřejnosti. Do pozdních večerních hodin pak probíhal kulturní program.

Stěžejním pomníkem opraveným v roce 2003 za spolupráce hořické SPŠK byl pomník pěšího pluku č. 51 ve Svíbu. Ve Václavicích byl znovuodhalen a slavnostně vysvěcen zrestaurovaný pomník VI. armádního sboru. Došlo také k diverzifikaci finančních zdrojů - přes Nadaci Duhová energie ČEZ bylo možné přistoupit k další fázi budování naučných stezek (z Náchoda přes Českou Skalici do Josefova); do projektů s podporou strukturálních fondů EU byl navržen další soubor neohroženějších pomníků vyžadujících akutní opravu, stejně jako komplexní Via Belli 1866, předvídací propojení naučných stezek na území Královéhradeckého kraje.

Počátkem roku 2004 bylo vzhledem ke stále se rozšiřující škále úkolů ve všech stěžejních oblastech činnosti spolku (péče o válečné hroby a pomníky, rozvoj cestovního ruchu, publikační činnost) rozhodnuto vytvořit placenou funkci tajemníka Komitétu 1866, kterým se v červnu po proběhlém výběrovém řízení stal T. Böhm. Zároveň došlo v tomto roce také k vytvoření nové koncepce vydávání spolkového časopisu *Bellum 1866*, kdy byl počet čísel redukován na dvě ročně, ovšem v širším rozsahu a nové grafické úpravě vycházející z obalu knihy *Komitét 1866 - Péče o válečné památky v běhu staletí*. K podpoře cestovního ruchu byla koncem roku 2004 zhotovena první verze turistického produktu „Putování po bojištích z roku 1866“, skládající se z turistické šekové knížky a mapy bojišť v Královéhradeckém kraji, a umožňující zvýhodněný vstup do muzeí a dalších turisticky zajímavých objektů.

Zásadním momentem prvního pololetí roku 2004 bylo uspořádání konference u příležitosti dvoustého výročí narození polního zbrojmistra Ludwiga von Benedeka. Akce se v prostorách Muzea východních Čech v Hradci Králové zúčastnila odborná veřejnost i představitelé státní správy, kteří v dopoledním bloku vyslechli přednášky věnované osobnosti a působení L. von Benedeka, zatímco odpolední blok pojednával o současném stavu východočeských bojišť roku 1866 a jejich využití pro kulturní, společenské a turistické aktivity v regionu. Pořádání Centrální akce Komitétu 1866 v České Skalici v červnu 2004 mělo dva zásadní důvody - odhalení pomníku osazeného na hrobě 19 pruských a rakouských vojáků exhumovaných v polovině roku 2003 při stavbě obchvatu města a slavnostní otevření naučné stezky Česká Skalice - Josefov.

Díky dalšímu grantu Nadace Duhová energie ČEZ bylo možné začít realizovat další etapu Via Belli 1866 - naučnou stezku po bojišti u Jičína. Zásadním počínem v oblasti rekonstrukce pomníků byla v roce 2004 oprava litinového pomníku Hesse a dalších 33 válečných hrobů financovaných grantem Ministerstva obrany ČR, realizace probíhala z velké části rovněž v následujícím roce 2005. Díky dalším úspěšným účastem v grantových řízeních bylo možné opravit hřbitovy v Máslojedech a Novém Bydžově. Na Moravě bylo stěžejním bodem rekonstruo-

vání pomníku majora Behra na tovačovském bojišti, kde hlavní práce na demontovaném pomníku sice proběhly, zhotovení nových základů se ovšem protáhlo na několik dalších let.

V roce 2004 také vrcholilo snažení Komitétu 1866 připomínkovat legislativní proces přípravy nového zákona o válečných hrobech, který byl nakonec přijat pod číslem 122/2004 Sb. a neakceptoval oprávněnou snahu Komitétu být relevantním subjektem při podávání žádostí o opravu pomníků z daného historického období; o dotace může dle zákona žádat pouze vlastník pomníku či předmětného pozemku.

Z publikací vydaných v roce 2005 můžeme zmínit knihu Z. Jánského „Bitva u Náchoda 27. 6. 1866“ a počátek postupného nového nákladu průvodců po naučných stezkách v jednotné grafické úpravě. Pokračovalo také vydávání série nových pohlednic, tentokrát s tematikou pomníků a podobenkami pohřbených osobností.

Lokace hlavní vzpomínkové akce pořádaných Komitétem měla opět spojitost z realizovanými projekty. Z toho důvodu proběhla Centrální akce Komitétu v Jičíně a Železnici, kde byla slavnostně otevřena nová naučná stezka vedoucí tímto bojištěm. Kromě tradiční, divácky velmi atraktivní bitevní ukázky, proběhl v odpoledních hodinách pietní akt u pomníku na Letné. Město Trutnov si pak 10. září 2005 připomnělo za účasti členů tradičních historických jednotek 100. výročí převezení ostatků polního podmaršálka Ludwiga von Gablenze do Trutnova. Při této příležitosti vydalo město Trutnov publikaci, na jejímž vzniku se významně podílel technický referent na tamním bojišti V. Grof.

Jedním z hlavních bodů podzimní Valné hromady konané ve Všestarech byla změna stanov Komitétu 1866, která ovšem následně nebyla schválena Ministerstvem vnitra ČR z důvodu neexistence právního aktu dokazujícího, že Komitét 1866 je právním nástupcem všech zaniklých spolků vyvíjejících v minulosti činnost na jednotlivých bojištích. Poprvé od roku 1996 byly zvýšeny členské příspěvky na 500 Kč ročně.

Jedna z nejvýznamnějších obnov pomníků se tentokrát odehrála na periferii - v severních Čechách. Zde byl v červnu 2005 odhalen pomník padlým rakouským vojákům v Kuřívodech. Stal se prvním z řady dalších obnovených pomníků na tomto léta opomíjeném bojišti. Práce technického referenta J. Náhlovského za úzké součinnosti s Obecním úřadem v Ralsku vrcholila uspořádáním Centrální akce Komitétu 1866 v Kuřívodech o rok později.

Rok 2006 byl výjimečný díky 140. výročí prusko-rakouské války. V tomto roce tedy vystoupily do popředí nejrůznější kulturně-vzpomínkové akce věnované propagaci tohoto období českých dějin mezi nejširší veřejností. Komitét 1866 spolupracoval také při pořádání konferencí se zaměřením na rozvoj turistického ruchu („Bojiště 1866 a cestovní ruch“ v rámci výstavy Infotour v březnu, vědecká konference „Rok 1866 a východní Čechy“ v dubnu), vernisáž výstavy „Bitva u Hradce Králové 3. 7. 1866“ uspořádané Muzeem východních Čech proběhla v květnu. Výroční Valná hromada se toho roku uskutečnila v rámci slavnostního shromáždění u příležitosti 140. výročí prusko-rakouské války a 100. výročí úmrtí prvního protektora Komitétu 1866 Viléma ze Schaumburg-Lippe v Náchodě počátkem dubna 2006. K této příležitosti byly vydány dvě publikace - „Generál jízdy princ Vilém ze Schaumburg-Lippe“ autorů H. Kalábové a Z. Jánského a „Bitva u Náchoda 1866“ posledně jmenovaného autora. Komitét rovněž vydal speciální medaili ke 140. výročí a odznak ke 100. výročí úmrtí V. Schaumburg-Lippe.

Ještě v květnu uspořádal Komitét 1866 zájezd na německá bojiště u Bad Langensalzy z roku 1866 a Jeny z roku 1806. Platnými průvodci zde byli naši němečtí členové H. Grossmann a A. Krahn, kteří region dokonale znají. V průběhu měsíce června pak každý víkend probíhaly vzpomínkové akce na některém z bojišť: 10. června Centrální akce Komitétu 1866 v Kuřívodch spojená s představením publikace „Srážka u Kuřívod 26. 6. 1866“ od J. Náhlavského, o týden později vzpomínka na jezdeckou srážku u Červené Hory na Náchodsku a posléze tradiční natírání pamětní desky s datem 27. 6. 1866 v Trutnově. V témže termínu proběhla také vzpomínková akce u kbelnického ossaria na Jičínsku. Vše směřovalo k vrcholu této série počátkem července v Hradci Králové a pochopitelně na Chlum. Nad kulturními akcemi pořádanými u příležitosti 140. výročí bitvy u Hradce Králové převzal tehdy záštitu prezident ČR V. Klaus. Po tradiční červencové vycházce po bojišti u Tovačova se účastníci setkali ještě jednou v polovině září ve Dvoře Králové n/L, vzpomínaje zde na odchod Prusů před 140 lety.

Do poloviny roku byly také dokončeny veškeré rozpracované naučné stezky v rámci projektu Via Belli 1866. Jednalo se o trasy Josefov-Smiřice-Chlum, Hradec Králové-jížní křídlo a Hradec Králové-Chlum. Pro podporu prodeje publikací vydaných Komitétem byly vyrobeny univerzální stojany zapůjčené zdarma prodávčům. Na podporu turistického ruchu byly vydány rovněž dřevěné turistické známky a nový nadčasový turistický produkt „Vojenské památky severovýchodních Čech“, zaměřený na popularizaci nejvýznamnějších vojensko-historických památek, muzeí a pamětihodností kraje, určený pro roky 2007-11.

Podzimní Valná hromada v Novém Bydžově rekapitulovala dění v roce 140. výročí a ocenila zapojení státní správy a médií. Byly předány pamětní medaile Komitétu členům, kteří se aktivně angažovali na organizaci a zabezpečení proběhlých vzpomínkových akcí, a jmenování noví čestní a zasloužilí členové spolku. Koncem roku 2006 podal Komitét žádost na projekt „Na pomezí Čech a Kladska“ financovaný prostřednictvím Euroregionu Glacensis. Projekt je zaměřen na zajištění rozvoje cestovního ruchu po bojištích u Náchoda a České Skalice formou hypoturistiky, spolupráce s KVH Josefov na kulturní akci v Josefově v červenci 2007, účast na kulturních akcích v polském Klodzku a Stoszowicích.

K významným opravám pomníků lze zařadit celkovou rekonstrukci vojenského hřbitova z roku 1866 v zámecké aleji v Náchodě, soubor pomníků na hřbitově v Choustníkově Hradišti a renovaci tří pomníků v okolí Janské kaple v Trutnově.

V roce 2007 se stěžejní práce přesunuly na Jičínsko, kde byla největším projektem kompletní renovace střešní kritiny ossaria v Kbelnici. Na náchodském bojišti byl rovněž opravován zdejší významný pomník - kyrysnického pluku č. 4 a 6 ve Vysokově, stejně jako pomníky na vojenském hřbitově tamtéž. Rekonstrukce dalšího souboru patnácti pomníků pokračovala na bojišti u Kuřívod. Na královéhradeckém bojišti byl opraven pomník pěšího pluku č. 4 Hoch und Deutschmeister v Rozběřicích. K prolomení patové situace došlo při jednání se samosprávou města Tovačov, kde se po několika letech obnovily práce na dokončení restaurace pomníku majora Behra.

V rámci projektu Via Belli 1866 byly realizovány poslední úseky naučných stezek na Hořicku a na bojišti u Dvora Králové n/L. Na Trutnovsku pak byla kompletně zrenovována místní naučná stezka po bojišti u Trutnova a prodloužena

tak, že spojuje Trutnov s Dvorem Králové n/L na jedné straně a Kamiennou Gorou na druhé. Ke všem bojištím ve východních Čechách byly vydány informační materiály pod hlavičkou projektu „Cestovní ruch na česko-kladském pomezí“.

Na Výroční 22. Valné hromadě v dubnu 2007 bylo zvoleno po pečlivé přípravě směřované k zapojení co největšího počtu členů nové rozšířené předsednictvo, které čítá 24 členů. V této souvislosti proběhlo na následujícím zasedání předsednictva rozdělení členů do pracovních skupin, aby se aktivita spolku rozšířila na větší počet aktivně pracujících členů. Úspěšně lze hodnotit aktualizaci a dopracování internetové prezentace, které se zhostil P. Lazurko. Podzimní Valná hromada ve Všestarech řešila především blížící se 120. výročí založení původního Komitétu, které bude připomenuto odhalením pomníku na hrobě zakladatele spolku J. N. Steinského na Olšanských hřbitovech v Praze, kde Komitét uhradil nájem hrobového místa na příštích 30 let. Ze dvou variant pomníku předložených Valné hromadě byla vybrána moderní verze tří balvanů doplněná textem.

Centrální akce Komitétu 1866 se konala v netradičním červencovém termínu a netradiční bylo i celkové aranžmá, kdy se jedním víkendem prolínaly vzpomínky na dvě historická období našich dějin. Tím prvním je 141. výročí prusko-rakouské války roku 1866 a druhým pak 215. výročí úmrtí stavitele pevnosti Charlese de Ligne. Akce se zúčastnily více než dvě stovky vojáků v historických uniformách z ČR a Polska (partnerů projektu z Srebrne Góry a Klodzka). Ve dnech 24. - 26. srpna 2007 se uskutečnila v polském městě Klodzko kulturní akce „Dny kladské tvrze“, na které participoval také Komitét 1866 a další historické jednotky z Čech.

ČINNOST KOMITÉTU 1866 V ROCE 2008

Rok 2008 by se dal ve zkratce nazvat „prvním rokem čerpání peněz z evropských fondů“. Právě tento rok proběhly první akce financované prostřednictvím Operačního programu přeshraniční spolupráce CZ-PL 2007-13. Jde o projekt historických rekonstrukcí, které jsou situovány do různých historických lokalit česko-polského pohraničí, kterými tento kraj tolik oplývá.

K 31. prosinci 2008 měl Komitét 1866 celkem 122 řádných, 6 čestných a 32 zasloužilých členů. V průběhu roku byli předsednictvem přijati 4 noví řádní členové včetně další právnické osoby. Řady Komitétu 1866 opustilo, ať už z vlastního rozhodnutí nebo jim bylo ukončeno členství z důvodu nehrzení členských příspěvků, 8 členů.

Činnost Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 již tradičně dělíme do několika samostatných oblastí:

- 1. Péče o válečné hroby a pomníky**
- 2. Pořádání vzpomínkových, kulturních a společenských akcí**
- 3. Publikační činnost**
- 4. Podpora rozvoje cestovního ruchu**
- 5. Spolková činnost**
- 6. Spolupráce s orgány státní správy a samosprávy**

PÉČE O VÁLEČNÉ HROBY A POMNÍKY

V roce 2008 se po roce opět podařilo shromáždit více finančních prostředků na opravy pomníků. O dění v tomto segmentu činnosti spolku informují následující zprávy technických referentů, v nichž popsali konkrétní práce v jednotlivých lokalitách.

Zpráva technického referenta bojiště u Hradce Králové Pavel Mrkvička - Jiří Vilím

Kromě organizace vzpomínkových akcí na 142. výročí bitvy se v roce 2008 jako každý rok podařilo opravit množství památek. Z větších akcí to byla oprava pomníku saského armádního sboru (e.č. 60) včetně přístupového schodiště v ceně 72.352 Kč a pomník saského krále Alberta (e.č. 400) v ceně 32.011 Kč v Probluzi, dále pomníky pruské 8. pěší brigády a rakouského plukovníka V. Bindera (e.č. 9) za 89.726 Kč a pyramida věnovaná padlým pruské 8. pěší brigády a rakouského pěšího pluku č. 49 (e.č. 247) za 16.303 Kč v severozápadním cípu lesa Holá. Na jižním okraji Svíbu opravil obecní úřad v Čistěvsi ve spolupráci s památkovým ústavem v Jaroměři za přispění Ministerstva kultury ČR pomník myslivce (e.č. 292) za 118.000 Kč. Z dalších akcí je třeba zejména zmínit opravy: e.č. 254 - pískovcový kříž všeobecného věnování na návsi v Cerekvici (29.750 Kč), e.č. 158 - pyramida s dělovým křížem na vrcholu, pruského 4. magdeburského pěšího pluku č. 67 v Čistěvsi - Svíbu (14.994 Kč), e.č. 177 - mramorový kříž pruského setníka Arthura Leonhardi v Dohaličkách, po delších jednáních od manželů Zahálkových získaný pomník patřící rakouskému setníku Franzí Lehnertovi e.č. 90 (29.155 Kč), který byl instalován na své původní místo u kostela sv. Jiří v Hněvčevsi k hrobu setníka. V Horním Prímu v lokalitě „u sv. Aloise“ pomníky e.č. 64 rakouského majora Ferdinanda Freunda (15.589 Kč), e.č. 168 věnovaný 146 padlým rakouským a saským vojákům (16.541 Kč), e.č. 246 kamenný kříž všeobecného věnování, na který byly umístěny rekonstruované obě dosud chybějící nápisní desky (15.589 Kč) a e.č. 415 rakouského pěšího pluku č. 8 (37.485 Kč). Na Chlumu u ossaria pomník e.č. 416 - balvan věnovaný památce Viléma ze Schaumburg - Lippe, z něhož byla ukradena bronzová plaketa (34.629 Kč). V Máslojedech na lesní parcele pomníky e.č. 140 a 141 věnované padlým pruským vojákům (40.460 Kč a 6.545 Kč), e.č. 243 - pyramida všeobecného věnování v Mokrovousích (15.470 Kč), e.č. 474 - votivní pomník s Pannou Marií

*Pomník saského krále Alberta,
e.č. 400*

Pomník pruské 8. pěší brigády a rakouského plukovníka V. Bindera, e.č. 9, pyramida věnovaná padlým pruské 8. pěší brigády a rakouského pěšího pluku č. 49, e.č. 247

Pomník rakouského setníka Franze Lehnerta, e.č. 90

Torzo pomníku rakouského setníka Franze Lehnerta, e.č. 90

Pomník saského por. Lohse v Rosnicích, e.č. 258

Detail pomníku saského por. Lohse v Rosnicích, e.č. 258

na vrcholu v Novém Bydžově (40.460 Kč) a v Rosnicích pomníky e.č. 258 - saského por. Lohse v zahradě čp. 28 (40.460 Kč), e.č. 259 - pyramida věnovaná pruskému vojínovi, který podlehl zranění v čp. 29 (10.710 Kč), e.č. 260 - pyramida všeobecného věnování (19.040 Kč) a e.č. 261 - mohutná pyramida s dělovým křížem na vrcholu na hromadném hrobě (17.850 Kč).

Kromě toho bylo na královéhradeckém bojišti osazeno 14 kusů zaniklých či poničených šachetních křížů novými pískovcovými sokly s kříží firmou Kamenictví Josef a David Novotný. Jmenovitě to jsou pomníky e.č. 310, 311 a 312 na vojenském hřbitově v Máslojedech a e.č. 369 a 455 v máslojedské části Svibu, e.č. 316 a 317 v Rozběřicích u tzv. Šramova kříže, e.č. 323 na Zderaze, e.č. 326, 329 a 388 na vojenském hřbitově v Nedělišticích, e.č. 332 na školní zahradě na Probluzi, e.č. 421 v Horním Přímu u sv. Aloise a e.č. 427 vedle kostela sv. Jana Křtitele v Dohaličkách. Kromě tří křížů typu 302B, dvou ve Svibu a jednoho v Dohaličkách, jsou ostatní typu 302A (s datem 3. 7. 1866 na ramenech). Průměrná cena soklu je 4.165 Kč, litinové kříže byly odlity již dříve.

Na bojišti u Hradce Králové se uskutečnily také dvě plánované brigády a několik menších akcí.

Oprava šachetních křížů na vojenském hřbitově v Máslojedách, e.č. 310, 311 a 312 (nalevo), na vojenské hřbitově v Nedělišticích, e.č. 326, 329 a 388 (uprostřed) a na školní zahradě na Probluzi, e.č. 332 (napravo)

Jarní brigáda se konala dne 19. dubna 2008 a účastnili se jí tito kolegové: J. Kozák, P. Mrkvička, J. Musílek, R. Pokorný, J. Vilím a za 18. pěší pluk R. Růžičková, M. Klika, J. Šmíd a R. Vorel. Práce probíhaly nejdříve u saského hřbitova v Dolním Přímu, kde bylo upraveno okolí hřbitova a poté vysázeno kolem 40 kusů habrů o výšce 40 - 50 cm za touto památkou, aby zde vznikla přírodní kulisa, která oddělí toto pietní místo od parkovací plochy za hřbitovem. Poté práce probíhaly v lese Holá, kde jsme odstraňovali křoviny kolem pomníků e.č. 9 (plk. Binder) a 247 (pyramida na hrobě padlých vojáků pruské 8. pěší brigády a rakouského pěšího pluku č. 49), jako přípravný krok před opravou těchto památek. Druhá skupina pod vedením Jana Šmída odjela do Svíbu, kde upravovala okolí tamních pomníků a jako každoročně uklízela odpadky kolem cyklostezky. Po brigádě ještě odjeli technici J. Mrkvička a J. Vilím označit na bojišti místa jedenácti kusů zaniklých šachetních křížů (lokality určeny jednak podle dobových fotografií, jednak dle svědectví pamětníka, bývalého předsedy Komitétu 1866 B. Poláčka), které byly hned následující týden kameníky Josefem a Davidem Novotnými osazeny novými sokly s kříži.

Podzimní brigáda, které se účastnili J. Drahošová, J. Kozák, M. Malach s vnukem, P. Mrkvička, J. Musílek a J. Vilím, se uskutečnila dne 11. října 2008. Jedna skupina nejdříve osadila dva nové pískovcové sokly s kříži e.č. 369 a 455 místo starých rozpadlých v severní máslojedské části Svíbu. Hlavní těžiště prací však spočívalo v dokončení úpravy okolí v té době již opravených pomníků e.č. 9 a 247 v severozápadním cípu lesa Holá. Kromě vyřezání křovin jsme se nevyhnuli pokácení několika menších stromů či ořezání dolních, zejména suchých větví letitého dubu, který zdobí okolí obou památek. Tím byl obnoven krásný výhled na Sadovou (bohužel s novou čerpačí stanicí).

Menší akce se soustředily na spálení roští po loňské brigádě u sv. Aloise v Horním Přímu, odvoz zbylého dřeva po obou posledních brigádách v lese Holá, ošetření zjara vysazeného živého plotu za saským vojenským hřbitovem v Dolním Přímu, či na drobnější práce na úpravě okolí pomníků.

Všem, kteří se v roce 2008 podíleli na pracovních brigádách, Komitét tímto děkuje.

Pomník pěšího pluku č. 4 Hoch-und Deutschmeister v Rozběřicích, e.č. 343

Zpráva technického referenta bojiště u Náchoda Josef Týfa

V roce 2008 byly na náchodském bojišti kamenickou firmou Novotný opraveny další tři pomníčky. Poměrně velká část pomníků z války 1866 je tak již opravena a je teď na nás, abychom je v takovém stavu udržovali. K tomu napomáhají i brigády členů Komitétu 1866 s 6. praporem myslivců z Náchoda. Jedná se hlavně o odstranění náletů, sečení trávy, hrabání listů a drobné opravy dle možností. Rovněž tak bylo prováděno sečení trávy a náletů na bojištích u Jičína a Hradce Králové. U Jičína se jednalo o zastávky naučné stezky z roku 1866 a okolí pomníků, které jsou mimo obce. Na bojišti u Hradce Králové se jednalo o vojenské hřbitovy u Svibu a v Nechanicích. Také byly opraveny některé zastávky naučné stezky z roku 1866. Travnatý porost na vojenském hřbitově u České Skalice a další v Nechanicích a u Svibu bude dle zkušeností třeba sekat třikrát do roka.

Na náchodském bojišti se jednotlivé obce poměrně dobře starají o pomníky, které jsou v jejich katastru. Ke konci roku byla na hřbitůvku u železniční trati na Vysokově opět přidělána soška Krista, která byla reklamována pro špatnou povrchovou úpravu. Po dohodě s obecním úřadem bychom letos chtěli vybudovat ke hřbitůvku schody. Dále si obecní úřad ve Vysokově ve spolupráci s Komitétem 1866 podal žádost o přidělení finanční dotace na opravu pomníku Myslivce u Vysokova.

Závěrem bych chtěl poděkovat všem, kteří přiložili ruku k dílu a doufám, že se tak stane i v letošním roce.

Pomník majora Gustava svobodného pána von Schweickhardta, e.č. 26

Zpráva technického referenta bojišť u České Skalice a Sviništan Tomáš Vondryška

V roce 2008 se na bojišti u České Skalice udělal opravdu velký kus práce. Hned počátkem roku jsme se Zdeňkem Jánským v depozitáři českoskalického muzea nečekaně objevili unikátní snímek z r. 1866, který zachycuje tři dnes již zaniklé hroby označené dřevěnými křížky v blízkosti kolejí u železničního přejezdu a restaurace „Na bojišti“. Snímek je natolik přehledný, že je možné všechny tři hroby naprosto přesně zaměřit. Zatím se bohužel nepodařilo památky nově označit i vzhledem k tomu, že dva z těchto hrobů se nalézají na soukromém pozemku v dnešním areálu Pauli.

Dalším zajímavým objevem je nález neevidovaného a povaleného typového křížku přímo v centru bojiště. Informaci jsem získal od Z. Jánského, který při rozhovoru s J. Gottwaldem zjistil další podrobnosti. Asi před dvěma lety byl J. Gottwald upozorněn ochránci přírody na nález povaleného kamene připomínajícího pomník. Ten kvůli uraženému litinovému kříži a hustému porostu v jeho blízkosti unikal až dosud pozornosti. Památka se nachází pouhých několik metrů od silnice, která protíná Dubenskou bažantnici (ze směru od železničního přejezdu na Zlích po pravé straně silnice zhruba 50 m v louce za odbočkou k myslivně). Pomníček dostal evidenční číslo 63 a bude ještě do konce letošního roku uveden do původního stavu.

Asi největším počinem na skalickém bojišti za posledních několik let je již zahájená celková rekonstrukce vojenského hřbitova u Zlíče. V první fázi prací již bylo opraveno 17 pomníků a typových křížů. V dalších fázích budou opraveny zbývající pomníky a přijde na řadu nákladná rekonstrukce oplocení. Několik ulámaných původních sloupků z tehdejšího oplocení bylo během prací nalezeno pod některými pomníky jako zpevňující základ. V poslední řadě projde hřbitov obnovou parkové úpravy do původní podoby a budou zvýrazněny původní rovy přesně jako na starých fotografiích z přelomu 19. a 20. století. Veškeré kamenické práce provádí osvědčená firma Kamenictví Novotný z Čermné. Ti také právě dokončili restauraci pruského pomníku evidenční číslo 57 na obecním hřbitově v Hoříčkách. V těchto podzimních dnech také osadí nový pomník nad hrobem rakouského pěšáka v Dubenské bažantnici, jehož ostatky byly nalezeny v roce 2005.

Celková rekonstrukce vojenského hřbitova u Zlíče ještě bez opraveného oplocení

Pruský pomník na obecním hřbitově v Hoříčkách, e.č. 57

Dne 18. 10. proběhla brigáda na bojišti, při které jsme se zaměřili na likvidaci černé skládky v prostoru železničního viaduktu u silnice Česká Skalice - Náchod. Zároveň jsme zde odstranili a spálili náletový porost a také vytrhali pařezy kolem čelní strany viaduktu. Při odkopávání nánosů zeminy na původní terén blízko typového kříže evidenční číslo 7 jsme narazili na další povalený typový kříž. Patrně se jedná o původní křížek, který stál nedaleko u silnice a kdysi zmizel. Před několika lety byl po dlouhé době znovu osazen křížem s betonovou patkou a ten letos nahrazen vkusnějším soklem z pískovce. Pomoc s odvozem odpadu ochotně zajistila obec Provodov - Šonov. Celkem se vrchovatě naplnily dva valníky nejrůznějšího odpadu, který se již řadu let válel v okolí pietního místa s pomníky padlých. Nakonec byl upravený prostor po odkopání nánosů osety travním semenem a teď již jen zbývá místo pravidelně udržovat. Za pomoc při této náročné brigádě bych chtěl poděkovat všem zúčastněným (Tomáš Vondryška, František Vondryška, Matouš Holas, Šimon Holas, Radek Hynek, Zbyněk Hynek, Jaromír Horký, Jana Kopitzová, Martin Vošahlík a Ondřej Král).

Na bojišti u Svinišťan byly dokončeny opravy všech typových křížů a je nyní relativně v pořádku. V příštím roce se bude třeba zaměřit pouze na pomníky u obce Miskolezy, které jsou dnes v neutěšeném stavu.

Pomník věnovaný padlým od c.k. pěšího pluku č. 77 po opravě

Brigáda na bojišti dne 18. 10. v prostoru železničního viaduktu u silnice Česká Skalice - Náchod

**Zpráva technického referenta bojiště u Dvora Králové n/L
Ing. Pavel Tschiedel**

Pozitivní na roce 2008 bylo, že se podařilo podat žádost o grant MO ČR na opravu centrálního pomníku války 1866 na nábřeží Jiřího Wolкера u textilní školy. I přes vesměs laxní postoj tehdejšího vedení města se začátkem roku podařilo čelné představitele města přesvědčit o finanční výhodnosti tohoto počínu s tím, že ji počátkem roku 2008 hodlají podat, což opravdu uskutečnili.

Z mé strany byla zodpovědnému pracovníkovi MěÚ a zodpovědnému pracovníkovi MO ČR poskytnuta začátkem roku veškerá nutná doplňující odborná pojednání. Město tedy grantovou dotací MO ČR skutečně obdrželo, proběhlo výběrové řízení na dodavatele prací, provedením rekonstrukce byl pověřen Akad. soch. Jiří Kašpar z Mostku. Koncem roku byly svrchní konstrukce centrálního pomníku odděleny od soklu a v rozebraném stavu byl proveden transfer do restaurátorské dílny Mostek - Souvat.

V průběhu roku byla opět provedena běžná údržba pomníků, cca z 30% byly očištěny přehřátou parou pod tlakem.

Novým vedením města zatím nebyla vypsána nová pravidla pro granty z rozpočtu města na letošní rok, mám ovšem příslib, že již v roce 2009 bude obsahovat grantový titul v oboru památková péče. V tom případě jsem připraven požádat o grant na opravu votivního kříže na královédvorském bojišti v Nové Podhartí.

Rekonstrukce centrálního pomníku ve Dvoře Králové nad Labem, e.č. 5

Zpráva technického referenta bojiště u Trutnova a Starého Rokytníku Vlastimil Grof

Tento rok byly aktivity zaměřeny převážně jiným směrem než do oblasti námi sledované dějinné periody. Z prací, které by měly souvislost s památkami na válku 1866, je možné jmenovat pouze dokončení rekonstrukce vojenského hřbitova u Poříčí a dále provedení terénních a sadových úprav u minulý rok opraveného památníku bitvy u Studence.

V roce 2007 byla provedena celková obnova vojenského hřbitůvku (e.č. 1) vedle areálu TS Trutnov v Náchodské ulici. Opravy se týkaly především samotného pomníku a oplocení hřbitova a hrubých terénních úprav. Letos byla oprava završena stavbou vhodného oplocení, které by vkusně oddělovalo provozní areál technických služeb od obnoveného hřbitova. Dřevěné oplocení s kamennou podezdívkou bylo postaveno nejen v bezprostředním sousedství hřbitova, ale z iniciativy Technických služeb a s pomocí Lesů a parků Trutnov také podél Náchodské ulice. Veřejné prostranství bylo při této příležitosti upraveno a uklizeno. Tím dostalo celé okolí hřbitova kultivovanější a důstojnější ráz. Byla dokončena oprava přesunutého kamenného kříže, který dříve stával uprostřed hřbitova, respektive v místech, kde později hřbitov vznikl. Svahy kolem hřbitova byly vyzdobeny výsadbou okrasných keřů, budoucí zelené plochy na hřbitově dostaly travnatý koberec a podél přístu-

Opravený pomník na vojenském hřbitově z roku 1866 ve Velkém poříčí

pové cesty byla vysazena alej listnáčů jako náhrada za během loňské opravy skácené borovice. Prostor hřbitova tak má svůj osobitý a vkusný vzhled.

Na víkendový 24. červen letos připadl termín připomínky vítězné bitvy u Trutnova. Tento den byl současně dnem slavnostního otevření a vysvěcení opraveného vojenského hřbitova. Slavnosti se zúčastnili kromě starosty města Mgr. I. Adamce zástupci partnerských měst v Polsku, zástupce ministerstva obrany Ing. Görner, které poskytlo významnou finanční dotaci na opravu, ředitelé firem, nesoucích hlavní váhu oprav - Ing. Labík a Ing. Semerák, zástupci Komitétu pro udržování pomníků z války 1866 (Ing. Komárek aj.) a samozřejmě i čestné obecnstvo. Nechyběly ani uniformované historické jednotky, vedle místního Klubu vojenské historie s pěšáky a dělostřelci také jezdectvo a myslivci. Jistě zajímavými čestnými hosty byli potomci někdejšího zřizovatele hřbitova rytíře Walzela, žijící toho času v Německu. Proběhly projevy, čestné salvy, položení věnců. Hřbitov vysvětil trutnovský arciděkan P. Michalak. Potom následoval program na náměstí, tradiční natírání pamětní desky, načež se zúčastněné jednotky odebraly na oběd k památníku generála Gablenze.

V roce 2007 opravený jehlanec (e.č. 81) u silnice do Studence byl další letošní památkou, která změnila svoji tvář k lepšímu. Celé okolí bylo nově upraveno. Loňskou vichřicí poničené a nevhodné stromy a keře byly ještě v předjaří odstraněny, terén později upraven a oset trávou. Částečně vyvrácené pařezy a nepořádek z pole byl odvezen. Hromadný hrob před pomníkem byl, jako již tradičně, zvýrazněn uměle navršeným rovem a opatřen zábradlím. Prostor tak dostal podobu, jaká je známá z dochovaných historických pohlednic a fotografií. Po vypořádání majetkových poměrů u dotčených parcel bude ještě v budoucnu areál opatřen ozdobným dřevěným oplocením.

Pochod historických jednotek z Trutnova do Velkého Poříčí dne 24. 6. 2008

Celkový součet finančních prostředků, které byly v roce 2007 městem investovány do opravy válečných památek a s rokem 1866 spojených aktivit, je tentokrát pouze necelých 300.000 Kč. Průběžná údržba a úklid naučné stezky a pomníků v okolí stála přibližně 250.000 Kč a dalších 70.000 Kč bylo proplaceno KVH jako mzda za průvodcovskou službu v obou objektech na naučné stezce.

Zpráva technického referenta bojiště u Jičína Martin Drapák

Na jičínském bojišti se v roce 2008 konala jedna brigáda, a to 26. července. Přítomni byli členové M. Kozák, M. Trakal, T. Vondryska, P. Lazurko, O. Král, J. Král, Z. Studený, J. Votrubec a M. Drapák. Hlavní náplní této brigády bylo použití přípravku Roundup na likvidaci plevelu. Byla provedena údržba a úklid okolo pomníků na Ossariu, u Zámezí, v Železnici, Doubravici, v Dolním a Horním Lochově, v Jičíně, u Jinolic, v Dílcích a v Podůlší. Byly demontovány nápisní tabulky z pomníku se sochou sv. Václava, e.č. 7 v Železnici, z kříže neznámého vojína, e.č. 8, také v Železnici a z kříže, e.č. 25 u rybníka Vražda u Jinolic. Jedna tabulka s obnoveným písmem byla na pomník se sochou sv. Václava, e.č. 7,

Účastníci brigády na jičínském bojišti 26. 7. 2008

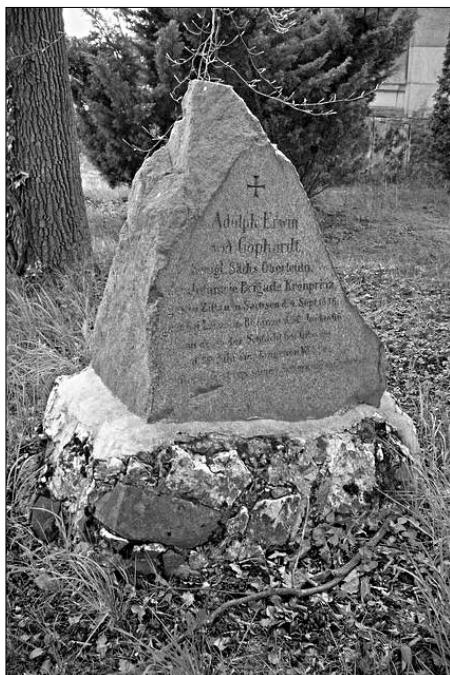
přípevněna 3. srpna. Další dvě budou vráceny na kříže v roce 2009. Brigáda 8. listopadu byla zrušena vzhledem k nepříznivému počasí.

Na vojenském hřbitově u Kbelnice bylo opraveno celkem 16 pomníků. Opravu provedla v měsíci květnu Střední průmyslová kamenická a sochařská škola z Hořic. Byly opraveny tyto pomníky: pomník pruského pěšího pluku č. 18, e.č. 56, saského nadporučíka Göphardta, e.č. 57, neznámého pruského vojína, e.č. 63, rakouského kadeta Knappa, e.č. 64, saského nadporučíka von Carlowitze, e.č. 68, rakouského setníka Zerhy,

Jedna ze studentek Střední průmyslové školy kamenické a sochařské při opravě pomníku rak. majora Rudolfa Schmidta šlechtice von Schwarzenschilda, e.č. 96 na vojenském hřbitově u Kbelnice

Kbelnice - repliky soch světců sv. Petra a sv. Pavla 26. 7. 2008

*Kbelnice, saský npor. Göphardt, e.č. 57
(stav z 20. 4. 2007)*

*Kbelnice, saský npor. Göphardt, e.č. 57
(po opravě 3. 6. 2008)*

*Kbelnice, saský npor. von Carlowitz,
e.č. 68 (stav z 20. 4. 2007)*

*Kbelnice, saský npor. von Carlowitz,
e.č. 68 (po opravě 3. 6. 2008)*

Lomnice nad Popelkou, celý soubor pomníků z války 1866 po celkové rekonstrukci, e.č. 108 - 114

e.č. 69, společného pomníku padlých, e.č. 71, saského nadporučíka Bambergera, e.č. 72, pomník sedmi pruských vojnů, e.č. 74, pomník osmi vojnů, e.č. 75, saského rytmistra von Fabriceho, e.č. 79, rakouského majora von Schwarzenschilda, e.č. 96, pruského poručíka von Ostena, e.č. 98, pruského lékaře Dr. Schwarzeho, e.č. 101, rakouského praporu polních myslivců č. 18 a rakouského vojína Wildeho, e.č. 106.

Dne 3. května byly opraveny dvě zastávky naučné stezky č. 13 u Železnice nad rybníkem Valcha a č. 16 na návsi v obci Dílce.

Firmou Kamenictví Novotný z Čermné byly zhotoveny a umístěny nové sochy sv. Petra a sv. Pavla na zrestaurovaná vrata u vojenského hřbitova u Kbelnice. Dále byl touto firmou opraven kříž na hrobě rakouského setníka Kovaříka, e.č. 4 na starém hřbitově u kostela sv. Jiljí v Železnici. Tento pomník byl v naprosto havarijním stavu. Dne 18. září byl odvezen ke zrestaurování pomník pruského vojína Augusta Hoseho, e.č. 2 z Žehrovského lesa. Tento pomník bude osazen zpět na místo v roce 2009.

Město Lomnice na Popelkou nechalo opravit celý soubor pomníků z války 1866 na místním hřbitově, e.č. 108 - 114.

V měsíci říjnu byla sprejem poškozena jedna ze zastávek naučné stezky ve Valdicích.

Železnice, rakouský setník Kovařík, e.č. 4 (havarijní stav z 7. 1. 2005)

Železnice, rakouský setník Filip Kovařík, e.č. 4 po opravě (foto ze dne 31. 1. 2009)

Na jičínském bojišti se konaly také čtyři kulturní akce. Na první akci s názvem „Poutní zvonění“ v Jinolicích dne 10. května byla přizvána tradiční historická jednotka c.k. 73. pěšího pluku ze Železnice, aby po čestné stráží u pomníků z války 1866 na návsi a vysazení stromu za pomníkem saského poručíka Hermanna provedla slavnostní čestnou salvu. Dne 17. května byla uskutečněna v obci Prachov „Vzpomínka na boj v Prachovském sedle před 142 lety“, spojená s pietním aktem a čestnou salvou u pomníků z roku 1866 u vchodu do Prachovských skal. V Prachově byla ještě uskutečněna jedna akce dne 17. srpna s názvem „Kudy chodil císařpán?“. Poslední čtvrtou akcí konanou 9. srpna v obci Brada, byla oslava 750 let od založení této obce. V programu bylo slavnostní otevření naučné stezky „O historii hradu Brada a jeho podhradí“. Na jednom ze tří panelů je zmíněna i válka 1866 v okolí. V místech, kde stojí kříž se sochami sv. Petra a Pavla, nechala obec Brada-Rybníček vykácet v okolí stromy a upravit prostranství. Práce probíhaly od listopadu 2007 do konce března 2008. Naskýtá se velmi krásný nový pohled do jičínského okolí, který doporučuji všem návštěvníkům.

Na závěr děkuji všem členům Komitétu, kteří se účastní brigád a také všem těm, kteří se zaslouhují o dobrou propagaci bojiště.

*Slavnostní otevření naučné stezky „O historii hradu Brada a jeho podhradí“,
dne 9. 8. 2008*

Zpráva technického referenta pro oblast severních Čech Jiří Náhlovský

Během ledna a února roku 2008 proběhla řada jednání na Městském úřadě v Chrastavě ohledně zajištění výroby pomníku z prusko-rakouské války roku 1866, který byl odstraněn po skončení 2. světové války. Po několika osobních návštěvách i na základě korespondence bylo rozhodnuto neuspořádat odhalení znovu postaveného pomníku 7. června 2008 v rámci Chrastavských dnů. Důvodem pro tento závěr byla obava, že se nestihne, pro velikost pomníku a náročnost výroby ozdobných prvků, do uvedeného termínu včas uskutečnit celá akce. Rozhodnutí také odvlnila skutečnost, že až během léta Ministerstvo obrany uvolnilo patřičnou finanční částku. Debakl této akce by znamenal značné problémy pro město i Komitét 1866. Jelikož jsem s R. Teichmanem zpracoval žádost pro Město Chrastava pro udělení grantu z Ministerstva obrany a památce jsem věnoval několik let bádání, měl jsem velký zájem, aby výroba nového pomníku proběhla ve vzájemné spolupráci mezi Komitétem 1866, městem Chrastava a realizační firmou, která odvede výsledek podle historických materiálů a předloh. Další dost podstatnou obavou bylo, aby se výroba pomníku neuskutečnila bez vědomí Komitétu 1866. Po několika jednáních byl Komitét 1866 pověřen, aby realizace proběhla pod jeho vedením.

Dne 10. února jsem provedl inspekční cestu k opravenému souboru pomníků z válek v letech 1859-1878 a 1. světové války u kostela v Horním Tanvaldě. Později byl podán písemný dotaz na Městský úřad v Tanvaldě, proč na pomníku není rakouský orel, který byl umístěn na vrcholovém dílu. Dle odpovědi se tak stalo pro zvýšení finanční náročnosti projektu. Rovněž bylo sděleno, že osetí travních ploch bude zhotoveno v roce 2009.

Dne 5. března jsem provedl inspekční cestu na bojiště u Kuřívod, abych zjistil, jaké škody napáchala víkendová vichřice na zcela nově vyrobených pomnících v roce 2007 nebo jejich oplocení. Bylo zjištěno, že ani jeden pomník nebyl zasažen spadlým stromem nebo jeho částí. Na druhou stranu jsem zjistil sloupání barvy z nápisní desky centrálního pomníku e.č. 1 a začínající sloupávání barvy z textu na pomníku e.č. 9. O těchto věcech byla informována restaurátorská firma Kamenictví Novotný z Čermné, která přislíbila zajistit opravu, hned jak to dovolí povětrnostní podmínky.

Na začátku dubna byla zjištěna krádež na bojišti u Kuřívod. Jednalo se o zcizení plotu u pomníku e.č. 12, který byl spolu s ostatními na tomto bojišti nákladně obnoven na podzim 2007. Litinové sloupky zůstaly neporušeny a ani nebylo zjištěno poškození pískovcových obrubníků, do kterých jsou sloupky zapuštěny. Starosta Městského úřadu J. Šolc mě o této smutné události informoval ve středu 3. dubna. Krádež byla nahlášena Policii ČR v Mimoni a Městské policii Ralsko. Hned v sobotu jsem se rozjel na zmíněné bojiště zjistit, zda se jedná o ztrátu jednoho plotu nebo jsou poškozeny další pomníky. Při této inspekční cestě nebylo zjištěno další odcizení plotů nebo případné poškození pomníků.

Dne 19. dubna proběhla na kuřívodském bojišti spolková brigáda. Hlavním cílem bylo odstranění devatenácti kusů pařezů v blízkosti pomníků, dosypání pískem všech vnitřních ploch obrubníků, kdy na mnoha místech byly vidět základy jednotlivých pomníků. Další činnost se soustředila na odstranění náletových dře-

Liberec, opravený centrální pomník, jaro 2008

vin. Jelikož Městský úřad Ralsko poskytl zdarma písek, dopravu a pracovníka s autem pro účely brigády, byla tato pomoc opětována vyčištěním úseku podél silnice E 268, od pomníku e.č. 13 k pomníku e.č. 1. Celkem bylo naplněno 16 pytlů s odpady! Před brigádou proběhlo jednání se starostou J. Šolcem a zástupcem Vojenských lesů Mimoň ohledně trasy připravované naučné stezky a zakreslení všech pomníků do nového výtisku turistické mapy Ralsko. Bylo rozhodnuto vybudovat dva okruhy, aby všechny pomníky bylo možné navštívit, dále byla snaha propojení okruhů u tabule „Kuřívody les“ s naučnou stezkou Mimoň - Boseň. Veliký problém nastal tím, že většina pomníků se nachází v blízkosti velmi frekventované silnice E 268. Zástupce Vojenských lesů přislíbil vyčištění lesních cest, které lemují silnici, od porostu a tím zvýšit bezpečnost návštěvníků. Brigády se zúčastnili J. a O. Král, z řad Komitétu 1866 J. Náhlovský, J. Votrubec, M. Trakal, P. Novák, M. Drapák a Z. Studený. Zarážející je skutečnost, že tak málo členů Komitétu se zúčastnilo brigády, která byla předem oznámena. Navíc byla velmi prospěšná ke zvelebení okolí obnovených pomníků, když si uvědomíme, že kuřívodské bojiště patřilo po mnoho dlouhých desetiletí k nejzničenějším lokalitám. Navíc J. Votrubec s M. Trakalem čekali v Podůlší u Jičina na případné brigádníky, které by dovezli ke Kuřívodám, bohužel nikdo nedorazil. Je smutné, že se o jičínské, mnichovohradištské a kuřívodské bojiště starají po většinu roku tíž lidí, jen s tím rozdílem, že se mění místo brigády. A to ani nemluvně o tom, že severní Čechy nejsou pouze dvě posledně jmenované lokality.

S Obecním úřadem v Dlouhém Mostě proběhlo jednání ohledně opravy centrálního pomníku u fary, která byla naplánovaná na léto. Bylo zjištěno, že čtyři

kusy sloupků, které se nacházely u uvedeného pomníku, jsou instalovány v obci u jednoho domu. Dne 21. dubna proběhlo další jednání ohledně jejich vrácení na původní místo, které dopadlo úspěšně. Podle informace ze 7. května se sloupky nacházely ve škole, kde byly uloženy do termínu opravy.

Dne 5. června byla uskutečněna brigáda před Centrální akcí Komitétu 1866, která spočívala ve vysekání trávy u pomníků, které se nacházejí podél silnice z Kláštera Hradiště n. J. přes Bílou Hlínu do Kuřívod, také byl vysekán prostor okolo pomníku u Ševčina. Na kuřívodském bojišti byly rovněž všechny pomníky zkontrolovány a vysekána tráva. Této akce se zúčastnil J. Náhlovský, M. Janoušek a P. Novák. Dne 6. června provedl M. Barus sekání trávy u Mnichova Hradiště v lokalitě „V Dolcích“ a u Dobré Vody.

Zrušením termínu pro odhalení pomníku v Chrastavě nastal velký problém, kde uskutečnit tradiční Centrální akci Komitétu pro rok 2008. Na základě zmíněného rozhodnutí byl osloven Městský úřad Ralsko, zda je možné uskutečnit centrální akci na místě kuřívodského bojiště z 26. června 1866. Jako hlavní důvod byla zmíněna skutečnost, že na zdejším bojišti bylo v roce 2007 vyrobeno 14 nových pomníků, které nahradily kompletně zničené předchůdce. Tato žádost byla ze strany Městského úřadu schválena. Dne 7. června dopoledne se u kuřívodského kostela konalo symbolické odhalení naučné stezky po historii války roku 1866, která začíná v Mímoni a přes Kuřívody, Klášter Hradiště n. J., Mnichovo Hradiště pokračuje do Bosně. Odpoledne se uskutečnil pietní akt u centrálního pomníku a bitevní ukázka. Na kuřívodském bojišti byly instalovány tři tabule naučné stezky, kterou provedl Městský úřad Ralsko. Jednalo se o tabule: Kuřívody kostel, Kuřívody centrální pomník a Kuřívody les, která se nachází u odbočky na Horní Krupou. Rovněž firma Kamenictví Novotný do centrální akce odstranila závady zjištěné 5. března.

Dne 11. června jsem provedl inspekční cestu po památkách, které se nacházejí na katastru města Liberce a obce Dlouhý Most. Na hřbitově v Liberci bylo zjištěno poničení lampových krytů, které byly osazeny na podzim 2007. U pomníku majora Franze von Panz bylo zjištěno pokračování oprav, které spočívaly v odstranění uvolněných pískovcových částí a jejich domodelování.

Dne 27. června byly provedeny první dva ochranné nátěry šesti stolanů, které se staly součástí již zmíněné naučné stezky s odbočkou do Osečné. Rovněž se vytrhaly plevele z vnitřních ploch obrubníků všech pomníků na kuřívodském bojišti. Této brigády se zúčastnil J. Náhlovský, M. Barus, M. Janoušek a P. Novák.

Dne 7. července provedl M. Barus úpravu okolí pomníku pruského myslivce R. Wolfa a dvou sousedních pomníků v lokalitě u Kláštera Hradiště n. J. Dne 20. července jsem provedl inspekční cestu k pomníku u Dlouhém Mostě, kde byla zahájena jeho oprava, která spočívala v odstranění mechtů a umytí pomníku. Rovněž základové stupně byly znovu vytmeleny. Jelikož zadní stupně byly vlivem působení počasí a rostoucí trávy značně uvolněny, musely být vyjmuty a znovu osazeny. Dne 25. července provedl M. Barus sekání trávy u pomníku rakouského důstojníka Schloezera, který se nachází mezi Klášterem Hradiště n. J. a Jívinou.

Dne 5. srpna provedl M. Barus úpravu okolí u pomníků u Kláštera Hradiště n. J. Ve dnech 15. a 19. srpna byly podniknuty další inspekční cesty do obce Dlouhý Most, kde byly na pomníku kontrolovány práce, které spočívaly ve vyzlacení nápisního textu.

Dne 23. srpna se uskutečnila brigáda na bojišti u Mnichova Hradiště a Kuřívod. U všech pomníků, které se nacházejí na katastrálním území obce Boseň byla vysekána tráva, odstraněny spadlé větve a okolní terén upraven. U pomníku, který se nachází přímo v obci u skladu ovoce, byl zjištěn ohnutý kříž. Betonový sokl s křížem byl vykopán, kříž narovnan a zpět osazen. Blízké křoví bylo ve větší míře z okolí odstraněno, aby kříž byl více viditelný. Již tradičně největší námahu znamenalo sekání trávy u pomníku poručíka Schloezera a dalších křížů u silnice z Kláštera Hradiště na Jívínu. U šesti stojanů naučné stezky byl proveden třetí a čtvrtý ochranný nátěr. Na bojišti u Kuřívod byla vysekána tráva u pomníku e.č. 2, 3, 6, 7 a 10. U těchto pomníků byla vzrostlá tráva z vnitřních ploch obrubníků postříkaná chemickým přípravkem proti růstu. Dopoledne se brigády zúčastnil J. Náhlovský a P. Novák, v odpoledních hodinách se dostavil k pomoci M. Janoušek.

Dne 4. září proběhlo jednání v Mimoně ohledně výběru místa u „Božího hrobu“ pro umístění tabule, která tvoří začátek naučné stezky na Mnichovo Hradiště. Na bojišti u Kuřívod proběhl postřik chemickým přípravkem proti růstu trávy ve vnitřním prostoru obrubníků u pomníku e.č. 2, 3, 6, 7, 10, 11 a 12. Zjištěna byla krádež levého zadního litinového sloupku u pomníku č. 12. U tohoto pomníku byla zjištěna krádež celého plotu na jaře roku 2008. Dne 11. září byla provedena kontrola opravy pomníku v Dlouhém Mostě. O den později byl proveden u šesti stojanů naučné stezky z Mimoně pátý a šestý ochranný nátěr. Na bojišti u Kuřívod bylo zjištěno poničení a příprava ke krádeži pravé části plotu u pomníku č. 7, nahlášeno Městské policii Ralsko. Na bojišti u Kuřívod proběhl postřik chemickým přípravkem proti růstu trávy ve vnitřním prostoru obrubníků u pomníku e.č. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10, 14 a 15. Této brigády se zúčastnil J. Náhlovský, M. Barus a M. Janoušek.

Dne 14. září byla provedena kontrola opravy pomníku v Dlouhém Mostě. Byl zkontrolován technický stav pomníku Josefa Czoma u Dolního Vítkova, Wenzela Amtsbüchlera v Andělské Hoře a Emericha Berty ve Stráži nad Nisou. Dne 19. září byla provedena kontrola opravy pomníku v Dlouhém Mostě a uskutečnilo se jednání v Chrastavě. Dne 24. září proběhlo jednání na Městském úřadě v Mimoně, ohledně vyplnění žádosti na umístění naučné tabule.

Dne 27. září se uskutečnila brigáda u centrálního pomníku v Dlouhém Mostě, která spočívala v odkopání nahromaděné zeminy z žulových obrubníků a jejich vyndání z původního uložení. Během 103 let zarostly obrubníky do trávy tak, že pouze u jednoho byl vidět roh cca v délce 40 cm. Dále probíhala výroba bednění a betonáž nového základu pro opětovné uložení obrubníků. Jelikož původně uložené obrubníky se sloupky se nacházely velmi blízko silnice, která vede ke škole, bylo po domluvě s Obecním úřadem Dlouhý Most rozhodnuto obrubníky zkrátit. Cílem tohoto rozhodnutí bylo zvětšit jejich vzdálenost od silnice. V minulosti nastal případ, kdy technika při zimní údržbě zmíněné silnice zlomila jeden ze sloupků. Sice se zmenšila vnitřní plocha mezi obrubníky, ale podařilo se zachovat původní vzhled nejbližšího okolí pomníku. Rovněž proběhlo zabetonování držáků naučné tabule v Osečné. Tato práce se již převážně prováděla za naprosté tmy, takže muselo být použito osvětlení ze svíček nebo reflektorů automobilu. Brigáda proběhla v době od 7 do 20 hodin a zúčastnil se jí J. Náhlovský, M. Barus, P. Novák, M. Janoušek a J. Woisetschlager.

*Dlouhý Most, centrální pomník,
2007*

*Dlouhý Most, centrální pomník,
19. 10. 2008*

Dne 19. října se uskutečnila další brigáda u centrálního pomníku v Dlouhém Mostě. Tato brigáda spočívala hlavně v náročném instalaci žulových obrubníků na předem vybudovaný základ. Rovněž proběhlo nové osazení jednoho sloupku. Vnitřní plocha mezi obrubníky byla očištěna od hlíny a tento prostor byl nově vysypán kačirkem. Na závěr se odstranila přebytečná zemina a celé okolí pomníku bylo uhrabáno. Brigády se zúčastnil J. Náhlovský, M. Barus, P. Novák, M. Janoušek, J. Votrubec, J. Woisetschläger, J. Král a O. Král. Touto spolkovou brigádou byla zakončena celková rekonstrukce pomníku z grantu Ministerstva obrany ČR. V rámci rekonstrukce byly z celého pomníku, obrubníků a sloupků odstraněny mechy a lišejníky. Z mezer mezi základovými stupni byla odstraněna tráva a posléze byly vytmeleny. Písmo bylo očištěno a znovu vyzláceno. K vrcholu pomníku byl znovu osazen rakouský orel. Hlavně se ale znovu osadily pamětní desky se jmény padlých občanů Dlouhého Mostu během 1. světové války. Tyto desky se jako zázrakem dochovaly v blízkém kostele, kde byly volně uloženy. Rovněž byla dokončena rekonstrukce pomníku majora Franze von Panz, která započala na podzim roku 2007. Panzův pomník patřil po mnoho let k nejzničenějším a nejohroženějším památkám z války roku 1866 v severních Čechách.

Dne 1. listopadu proběhl od 11 hodin v obci Dlouhý Most pietní akt u opraveného centrálního pomníku jezdecké srážky z 24. června 1866. Opravený pomník

Dlouhý Most, pietní akt u centrálního pomníku, 1. 11. 2008

*Osečná, starosta J. Hauzer a místostarostka J. Bláhová
při odhalení naučné tabule, 1. 11. 2008*

byl také vysvěcen místním farářem. Před vlastním pietním aktem byla připomenuta historie tohoto pomníku a v krátkosti také zmíněna pruská okupace obce. Obec Dlouhý Most u tohoto pomníku položila věnec s věnováním. Další pietní akt proběhl na místním hřbitově u pomníku na společném hrobě pruských i rakouských vojáků. I zde byla připomenuta historie pomníku a přítomná veřejnost byla seznámena s pruskou a rakouskou výstrojí a výzbrojí. U pomníku byla za obec položena kytice. Poslední pietní akt se uskutečnil u opraveného pomníku Franze von Panz a dalších padlých rakouských husarů, který byl již opraven na jaře roku 2008, a to městem Liberec, na jehož katastru se nachází. Také zde byla připomenuta historie pomníku a osudy jmenovaného důstojníka, který sice zemřel ve škole v Dlouhém Mostě, ale je pohřben v Pardubicích. Během pietních aktu byl pomník vysvěcen dlouhomosteckým farářem. Za Komitét 1866 byla u tohoto pomníku položena kytice. Odpoledne proběhl od 14 hodin v Osečné pietní akt u opraveného pomníku pruského střelce Franze Volanda a odhalení naučné tabule, která tvoří

*Chrastava, odhalení pomníku z války roku 1866,
24. 11. 2008*

Detaily plastik - model

odbočku naučné stezky Mimoň - Boseň. Rovněž zde byla veřejnost seznámena s historií pomníku a výstrojí a výzbrojí obou armád. Obou těchto akcí, v Dlouhém Mostě a Osečné, se za Komitét 1866 zúčastnil J. Náhlovský, M. Barus, P. Daniček, M. Drapák, J. Horký, O. Krsek, M. Macek a P. Novák. Přítomen byl také zástupce KVH Česká Lípa P. Čech. Obě popisované akce se uskutečnily za početné přítomnosti místních obyvatel a určitě přispěly k další kladné spolupráci mezi Komitétem 1866 a obcí Dlouhý Most a městem Osečná.

Dne 9. listopadu jsem provedl kontrolu zpevnění základu pod obnovený pomník v Chrastavě, kterou provedla firma Kamenictví Novotný. Jednalo se o původní základ pomníku, který byl postaven v roce 1898. O tři dny později se uskutečnila schůzka na Obecním úřadě Dlouhý Most, kde jsem přijal poděkování obce za úspěšnou snahu, s jakou se Komitét 1866 ujal opravy centrálního pomníku. Dále jsem provedl kontrolu instalace jednotlivých dílů obnoveného pomníku v Chrastavě. Tento den byla provedena montáž základového dílu, který imituje skládané kameny, spodní římsy, dílu s textem a vrchní římsy.

Dne 16. listopadu byla provedena kontrola již celkově obnoveného pomníku v Chrastavě. Dne 24. listopadu od 14 hodin bylo provedeno odhalení pomníku v Chrastavě. Během projevu byla připomenuta historie tohoto pomníku, který byl postaven v roce 1898 a odstraněn po skončení 2. světové války. Přítomná veřejnost byla také seznámena z jakých finančních fondů byl pomník znovu vybudován. Jednalo se o finanční částku z rozpočtu města Chrastavy a grantu Ministerstva obrany ČR. I když se odhalení uskutečnilo v pondělí, byl jsem překvapen, kolik místních obyvatel bylo této pro město významné akci přítomno. Za Komitét 1866 se zúčastnil J. Náhlovský, J. Horký a Z. Studený.

Dne 6. prosince byla provedena montáž několika tabulí naučné stezky Mimoň - Boseň. Jednalo se o tabuli v Mimoně - „Boží hrob“, dvou tabulí v Klášteře Hradiště nad Jizerou - U potoka a U kostela a dvou tabulí v Mnichově Hradišti - Zámek a Kostel. Zbývající tabule naučné stezky u Ševcůna a v Bosní budou instalovány v roce 2009.

Ve dnech 22. a 23. prosince bylo jménem Komitétu 1866 poděkováno za spolupráci v roce 2008 a zároveň popřáno k Vánocům a k novému roku následujícím samosprávám: Městský úřad Chrastava, Obecní úřad Dlouhý

*Klášter Hradiště nad Jizerou,
tabule č. 7 naučné stezky „Mimoň-Boseň“,
6. 12. 2008*

Most, Městský úřad Osečná, Městský úřad Mnichovo Hradiště, Městské muzeum v Mnichově Hradišti, Obecní úřad Klášter Hradiště nad Jizerou a Městský úřad Ralsko.

Na závěr zprávy musím vyslovit poděkování všem jmenovaným spolupracovníkům, kteří byli nápomocni při zmíněných brigádách. Rovněž velmi děkuji starostovi J. Šolcovi, Městskému úřadu Ralsko a obyvatelům Kuřívod, bez jejichž podpory a pomoci by se neuskutečnila Centrální akce. Starostovi J. Šolcovi musím navíc poděkovat za podporu a technické zázemí při jednotlivých brigádách. Obecnímu úřadu v Dlouhém Mostě děkuji za technickou a materiálovou pomoc při brigádách u centrálního pomníku. Rovněž za materiálovou pomoc při instalaci tabulí naučné stezky děkuji Městskému úřadu v Osečné a Mnichově Hradišti a Obecnímu úřadu v Klášteře Hradišti nad Jizerou. Poděkování musím také vyslovit paní Pelcové z knihovny v Mímoní za pomoc, se kterou mi byla nápomocna při vyplňování žádostí k instalaci naučné tabule. Za technickou pomoc při instalaci stojanů naučných tabulí děkuji P. R. Jurnečkovi z římskokatolické farnosti v Mnichově Hradišti. Městskému úřadu v Chrastavě a Obecnímu úřadu v Dlouhém Mostě děkuji za finanční částku, kterou uvolnily z rozpočtu pro rok 2008 pro záchranu památek z roku 1866.

Zpráva technického referenta pro oblast Moravy a Slezska Jiří Jemelka

Doplnění památek:

Do seznamu památek z války roku 1866 byly doplněny nově zjištěné objekty a informace, a to nejen z oblastí Moravy a Slezska. Bylo využito poznatků jak od technických referentů, tak od dalších členů i nečlenů Komitétu. Z těch významnějších:

1. Pamětní deska věnovaná nadporučíku Paulu Zdenko Klarovi umístěná v bývalém Klárově slepeckém ústavě v Praze
2. Pruský pomník v Břeclavi
3. Pozůstatky pruského pomníku v Hodoníně
4. Kříž a informační tabule zemřelým na cholera ve Velkých Těšanech u Kroměříže
5. Pomník Pieta u osady Křoví poblíž Velké Bíteše - věnováno zemřelým na cholera

Zjištěno minimálně 30 dalších památek, které třeba navštívit a ověřit si jejich totožnost.

Opravy památek:

- Odhalen zrekonstruovaný kříž e.č. 11 u Čechůvek na Prostějovsku (13. 9. 2008).
- Opraven kříž e.č. 6 v Tovačově (zhotovena vzpěra).
- Opraveno písmo na pomníku e.č. 10 v Hrubčicích.
- Očištěn náhrobek v Tišnově e.č. 31.

Uskutečněny brigády na Tovačovsku - úklid okolí pomníků, sekání trávy, úprava zeleně.

Slavnostní odhalení dne 13. 9. 2008 zrekonstruovaného kříže
u Čechůvek na Prostějovsku, e.č. 11

Připravované opravy památek:

Zrekonstruován památník majora Behra e.č. 4. Jednotlivé díly jsou nachystány k usazení na nový základ, jehož vybudování je před dokončením.

Úspěšně podána žádost Města Tovačov o grant na celkovou obnovu mohyly e.č. 1 u Tovačova. Zúročena účinná spolupráce Komitétu 1866. Obnova plánována na rok 2009.

Oprava památek z podnětu Komitétu 1866 přislíbena obcí Čejč (e.č. 26) a městem Mikulov (pruský hřbitov).

Negativy:

Odcizena vstupní brána u oplocení ústředního pomníku, e.č. 1 v Tovačově.

Nerealizována dlouho rozpracovaná oprava památky v Moravském Krumlově (bez e.č.) (administrativní důvody) a kříže u mlýna v Tovačově e.č. 7 (bariéry na straně odborníka).

Nerealizován záměr umístit desku Komitétu 1866 v Cestě porozumění (zvyšování nároků).

Jiné akce:

Zhotoveny a dne 12. 7. odhaleny dvě informační tabule u tovačovského pomníku e.č. 1. v rámci pravidelné vycházky zájemců o historii po tovačovském bojišti (80 až 100 osob), kterou organizoval Komitét 1866 spolu s Městem Tovačov.

Zajištěna průvodcovská činnost po tovačovském bojišti zájmovým skupinám.

Proveden průzkum památek na Slovensku a zhotoven jejich soupis Mgr. Jiřím Synkem.

Z daných podkladů zpracován rozsah údajů, které budou sledovány v generálním katalogu válečných hrobů 1866 a jejich kategorizace. Podklady předány k závěrečné korektuře.

Předáno několik článků a příspěvků do časopisu Bellum 1866 i do jiných publikací.

Závěrem patří poděkování všem, kteří se na uvedené kladné činnosti podíleli.

Vzpomínka: dne 26. 4. 2008 zemřel v 76 letech spisovatel literatury faktu, regionální historik, příznivce Komitétu 1866, stálý účastník i propagátor vycházek po bojišti u Tovačova, pan JUDr. Jaroslav Kreml. Zasloužil se o obnovu pomníku ve Věrovanech, e.č. 9.

Brigáda na Tovačovsku

Slavnostní odhalení informační tabule u tovačovského pomníku e.č. 1

Zpráva technického referenta pro oblast Čechy

Jiří Hanuš

Ve své loňské zprávě jsem se zmínil o úmyslu opravit pomníky v Rudolticích. Rovněž tak jsem se zmiňoval o úmyslu vybudovat na hrobě vojáků z roku 1866 na hřbitově v Miletíně pomník trvalejší hodnoty. Čím začít? Snad nejprve ta dobrá zpráva: dřevěný kříž na miletínském hřbitově byl nahrazen pomníkem kamenným. K pískovcovému základu byla připevněna žulová deska, na které je, podobně jako na původní plechové desce, připomenuto osm zde pohřbených vojáků, dále zde jsou jmenováni i miletínští občané, kteří se války v roce 1866 účastnili jako vojáci. Myslím, že se jedná o důstojný památník.

Poněkud odlišná situace je bohužel v Rudolticích. V obci panuje v současné době velmi složitá politická situace. V nedávné době se tam odehrávaly boje o vládu v obci. Minulý starosta byl sesazen, obec dostala pokutu od finančního úřadu, a má nyní vracet kolem 100 milionů korun. O tom, že na opravu pomníčku není v obci ta pravá atmosféra, se jistě nemusím rozepisovat. Jediným úspěchem zatím je, že se podařilo sehnat fotografie pomníčku, dokud byl ještě v pořádku. Věřím, že se časem peníze seženou, a že se snad i tento pomník dočká opravy.

Dále už jen krátce: Tomáš Vondryška sehnal pohled Horních Beřkovic, na kterém byl i pomník z roku 1866. Po delším úsilí se podařilo zjistit, kdo byl pod pomníkem pochován, a kde zhruba stával. Na pomníku byl v německém jazyce nápis: „S Bohem pro krále a vlast. Zde odpočívá královský pruský voják Karel Rott. Padl dne 25. srpna 1866.“ Pomník je bohužel příliš vzdálen od mého bydliště, ale i zde věřím, že se za pomoci členů Komitétu nakonec podaří přesné místo lokalizovat, a pak snad i pořídit pomníček nový.

Torzo pomníku v Rudolticích

Miletín, František Horák

Miletín, původní dřevěný kříž

Miletín, nová podoba hrobu

Díky internetu se podařilo vytipovat několik dalších míst, kde by mohly být památky na prusko-rakouskou válku. Například právě minulý týden (psáno 10. 1. 2009) jsem dostal odpověď od starosty obce Lužná. Upřesňuje v ní informace o dřevěném kříži, který stojí nedaleko obce a který postavil místní rolník na paměť svého v bitvě u Hradce Králové padlého bratra. Další dopis čekám z Cerhovic, atd.

Rovněž tak je potěšující, že se ozývají lidé, reagující na internetové stránky Komitétu. Takovým způsobem jsme se dozvěděli o Hazlově, místě posledního odpočinku Josefa Kobasjiče (Josepha Kobasliče), c. k. nadporučíka pěšího pluku č. 57.

Na závěr své zprávy, tak jako obvykle, bych chtěl poděkovat všem, kteří mi jakýmkoli způsobem pomohli. Kromě členů předsednictva bych jmenoval L. Michálka, V. Sedláčka, J. Synka.

POŘADÁNÍ VZPOMÍNKOVÝCH, KULTURNÍCH A SPOLEČENSKÝCH AKCÍ

Členové spolku v roce 2008 pořádali nebo participovali na následujících stěžejních akcích:

- Vzpomínkové, kulturní a společenské akce ke 142. výročí bitvy u Hradce Králové
- Centrální vzpomínková akce Komitétu 1866 ke 142. výročí prusko-rakouské války v Kuřívodech
- Slavnostní shromáždění ke 120. výročí založení původního Komitétu 1866

142. výročí krvavé bitvy u Hradce Králové

Ve dnech 3. - 5. července 2008 jsme si připomněli 142. výročí krvavé bitvy u Hradce Králové. Pietní vzpomínkové akce se tradičně uskutečnily na bojišti blízko Chlumu v místech rozhodujících bojů a přilehlých obcích. Vyvrcholením akcí byl v sobotu 5. července pietní akt u hlavního pomníku Baterie mrtvých a v odpoledních hodinách velká bitevní ukázka znázorňující tématicky vždy jiný výsek části bitvy. Bitevní scény se zúčastnilo na 400 uniformovaných vojáků, z toho cca 100 zahraničních, historické kanóny a oddíly jezdců na koních. V údolí na Chlumu pod památníkem Baterie mrtvých na autentických místech bojů byla postavena replika dobové budovy, která představovala okraj obce Rozběřice a během bitvy podlehla pyrotechnickým efektům.

Centrální akce Komitétu 1866 se konala dne 7. června 2008 v náhradní lokalitě, původně bylo vše koncipováno do severočeské Chrastavy, jak se o tom zmínil ve své zprávě místní technický referent J. Náhlavský. Vzhledem k dobrým zkušenostem jsme se tedy uchýlili opět po dvou letech do Kuřívod, v jejichž okolí došlo vpravdě k renesanci pomníků z války roku 1866. Navíc zde vzniká nová naučná stezka, což byl další důvod k setkání na tomto bojišti s dobrým zázemím díky vstřícnosti místní samosprávy. O průběhu Centrální akce se dočtete ve výše zmíněné zprávě technického referenta.

Podzimní akce byly tentokrát rozděleny - tradiční dušičková vzpomínka na padlé se uskutečnila 25. října 2008 u zničeného pomníku dělostřeleckého pluku č. 6 v polích mezi Chlumem a Nedělišťemi. Podzimní 25. Valná hromada Komitétu 1866 se konala o tři týdny později v sobotu 15. listopadu netradičně v Praze. Dopoledne se členové spolku sešli v restauraci Bowling Skalka na Praze 10, kde proběhlo

142. výročí prusko-rakouské války v Kuřívodech

Jan Nepomuk Steinský

Jan Nepomuk Steinský

pracovní jednání, na němž jsme po několika letech přivítali bývalé členy M. Vycpálka a J. Dvořáka, který připravuje rozsáhlou publikaci o zakladateli Komitétu 1866 J. N. Steinském. Právě k jeho hrobu na nedalekých Olšanských hřbitovech se po skončení jednání Valné hromady účastníci přesunuli, aby zde mohl v brzkých odpoledních hodinách proběhnout slavnostní akt odhalení pomníku u příležitosti jeho 160. výročí narození a současně i 120. výročí založení původního spolku. Pomník je koncipován moderně jako odkaz budoucím generacím.

O dalších akcích lokálního charakteru se zmiňují ve svých zprávách příslušní techničtí referenti.

PUBLIKAČNÍ ČINNOST

Spolkový časopis **Bellum 1866** je vydáván nepřetržitě od obnovení činnosti Komitétu 1866 v roce 1990. V roce 2008 pokračoval v novém grafickém konceptu a frekvencí dvě čísla ročně, obě v rozsahu 200 stran. Obě tato čísla vzhledem k časovému skluzu při grafickém zpracování vyšla až počátkem roku 2009. První číslo obsahovalo tradičně především Výroční zprávu roku 2007, následovaly původní články autorů J. Náhlovského, M. Baruse a O. Krska spolu s dokončením již dříve publikovaných článků R. Uhlíře, následovaly překlady a informace. Články ve druhém čísle se věnovaly především zajímavostem z netradičních lokalit, např. událostem z doby prusko-rakouské války na Jihlavsku nebo první článek o pomnících z války roku 1866 u Lamače na Slovensku. Závěrečnou čtvrtinu čísla vyplnily zápisy z jednání předsednictva spolku a valných hromad.

Z dalších vydaných publikací v roce 2008 je potřeba zmínit další knihu z pera Zdeňka Jánského, tentokrát o bitvě u České Skalice v roce 1866. Publikace o rozsahu 172 stran se zabývá válečnými událostmi roku 1866 na bojišti u České Skalice. V knize je použito velké množství dobových obrázků a fotografií.

Kolektiv autorů, převážně členů Komitétu 1866, připravil také souhrnnou knížku o historii praporu polních myslivců č. 6 v armádě habsburské monarchie a jeho následnictví od roku 1808 až do současnosti. Vydána byla rovněž další sada pohlednic.

Internetový portál 1866 je doplněn co do obsahové stránky především schematismem rakouské armády a odkazy na spolky zabývající se vojenskou historií, dále přehledem naučných stezek a vydaných publikací. Správce portálu P. Lazurko také zařazuje upoutávky na připravované akce, které dodávají jednotliví organizátoři. Stále se nedaří vytvořit spolehlivý systém doplňování aktualit, které v roce 2008 prakticky přestaly být na portál dodávány. Tento problém, spojený s nutností kvalitnější medializace akcí financovaných dotačními programy EU, je řešen počátkem roku 2009 pomocí externího spolupracovníka. Dalším stanoveným cílem pro rok 2009 je postupné doplňování historiografie.

PODPORA ROZVOJE CESTOVNÍHO RUCHU

Během roku 2008 pokračovalo úsilí o dobudování naučných stezek na všech bojištích z války roku 1866 a jejich propojení dle projektu *Via Belli 1866*. Na jaře byla za spoluúčasti Muzea východních Čech připravována naučná stezka „Bitva u Hradce Králové 3. 7. 1866 - ústup rakouské armády“ propojující bojiště na Chlumu s městem Hradec Králové.

Jedním ze stěžejních bodů Centrální akce Komitétu 1866 7. června dopoledne u kuřívodského kostela bylo symbolické odhalení naučné stezky mapující historii války roku 1866 na území severních Čech. Její trasování začíná v Mimoně a přes Kuřívody, Klášter Hradiště nad Jizerou, Mnichovo Hradiště pokračuje do Bosně.

V rámci tovačovské vycházky po bojišti podporované Městem Tovačov a organizované Komitétem 1866 byly odhaleny informační tabule u pomníku e.č. 1 a předány zástupcem Komitétu 1866, technickým referentem Jiřím Jemelkou, a místostarostou Tovačova panem Pavlem Bezděkem k prospěchu veřejnosti. Zřizovatelem naučných stezek je Komitét 1866.

Odhalení naučné stezky 7. června u kostela v Kuřívodech

SPOLKOVÁ ČINNOST KOMITÉTU 1866

V roce 2008 se konalo pouze šest zasedání předsednictva, byť bylo původně plánováno osm (kromě neuskutečněného letního termínu byl rovněž překvalifikován statut posledního prosincového zasedání, který byl určen pouze pro technické referenty s tématem kategorizace památek pro Generální katalog pomníků z války roku 1866). Všechna zasedání, která se uskutečnila ve dnech 12. ledna, 9. února, 8. března, 24. května, 6. září a 4. října, se konala v Hradci Králové. Konaly se také 2 valné hromady: 24. výroční Valná hromada, která se uskutečnila 12. dubna 2008 v Hradci Králové, a 25. Valná hromada 15. listopadu 2008 v Praze.

24. výroční Valná hromada se konala v aule Muzea východních Čech v Hradci Králové a probírala standardní program, jehož výstupem a osnovou činnosti spolku pro další období se stalo jí přijaté usnesení:

I. Valná hromada bere na vědomí

- 1) zprávu předsedy ing. Josefa Komárka o činnosti Komitétu 1866 za rok 2007,
- 2) zprávu o plnění usnesení Valných hromad z roku 2007, kterou přednesl místopředseda ing. Radek Teichman s tím, že úkoly neplněné a aktuální jsou převedeny do úkolů této Valné hromady,
- 3) zprávu jednatele RNDr. Tomáše Kalába o stavu členské základny v roce 2007,
- 4) zprávy technických referentů podle jednotlivých oblastí, které přednesli: Hradec Králové - Jiří Vilím, Náchod - Radek Teichman, Česká Skalice, Sviništany - Tomáš Vondryška, Jičín - Martin Drapák, Trutnov a Dvůr Králové - Vlastimil Grof, Morava a Slezsko - Jiří Jemelka, severní Čechy - Jiří Náhlovský, ostatní oblasti Čech - Jiří Hanuš,
- 5) informaci předsedy Josefa Komárka o ocenění činnosti našeho občanského sdružení od Ministerstva obrany ČR, které Komitétu 1866 udělilo diplom a medaili za dlouhodobou organizaci péče o válečné hroby,
- 6) oznámení o odstoupení pana Tomáše Böhma z funkce člena revizní komise Komitétu 1866,
- 7) zdůvodnění Radka Teichmana proč je potřebné dopracovat Generální katalog památek 1866,
- 8) připomínku Aleše Kubeše k chování vojáků historických jednotek při ukázkových akcích, kterou v rámci svého vlivu bude Komitét 1866 prosazovat,
- 9) informaci Petra Lazurka o existenci turistického deníku a o možnostech využití tohoto nového produktu,
- 10) nabídku pana P. Kouckého, že se pokusí zajistit vhodné místo pro konání podzimní Valné hromady v Praze. O výsledku bude co nejdříve informovat místopředsedu Komitétu (nezbytnou podmínkou pro konání VH v Praze je dohotovení pomníku na hrobě J. N. Steinského),
- 11) nabídku Petra Lazurka, že využije svých osobních kontaktů s kvalifikovaným grafikem a projedná s ním možnost spolupráce při tvorbě časopisu Bellum 1866,
- 12) neoficiální informaci o připravované přístavbě muzea na Chlumu a o předpokladu, že Komitét 1866 bude při této investiční akci vyzván k užší spolupráci.

II. Valná hromada schvaluje

- 1) zprávu o hospodaření za rok 2007 přednesenou pokladní, paní Irenou Jánskou,
- 2) zprávu revizní komise přednesenou předsedou revizní komise panem Ludkem Rosůlkem,
- 3) plán akcí Komitétu na rok 2008, který přednesl Tomáš Kaláb, který byl následně doplněn o akci „Rozšíření cesty česko-německého porozumění“, během níž dojde i k položení „dlaždice“ s logem a textem Komitétu 1866. Akce bude na Červené hoře u Guntramovic 28. 6. 2008 od 10 hod.,
- 4) rozpočet Komitétu na rok 2008, který přednesla paní Irena Jánská,
- 5) výsledek předsednictvem schválené kooptace pana Martina Libicha a Miroslava Malacha do revizní komise Komitétu na období do voleb v roce 2009.

III. Valná hromada ukládá jmenovaným členům zajistit v daných termínech následující úkoly:

1) Generální katalog památek 1866

a - Dopracovat konkrétní podobu rozsahu údajů, které budou sledovány Generálním katalogem památek 1866 (dále jen rozsah údajů GK). Návrh předat k diskuzi členům předsednictva 14 dnů po této valné hromadě.

Odpovídá: **Nebylo stanoveno, ale o obsahu se diskutovalo.**

Termín: 25. 4. 2008

b - Projednat na květnovém předsednictvu předložený návrh rozsahu údajů GK (bod III/1/a). Zajistit schválení konečné podoby. Zpracovat postup zaměřování všech památek 1866.

Odpovídá: předseda a místopředseda Komitétu 1866

Termín: 24. 5. 2008

c - Případné úpravy rozsahu údajů GK vzešlé z květnového předsednictva a na něm schválené, dopracovat do konečné a originální podoby. Tu pak do 7 dnů předat členům předsednictva, zejména zpracovatelům konkrétních částí katalogu, tj. TR.

Odpovídá: **nestanoveno**

Termín: 7. 6. 2008

d - Zpracovat ve schváleném rozsahu co nejuplněji soupis památek patřících do Generálního katalogu památek 1866 za příslušnou oblast. Využít TYPOLOGII, TERMINOLOGII a KATEGORIZACI (OFICIÁLNÍ NEEXISTUJE). Soupis předat v elektronické podobě místopředsedovi.

Odpovídá: příslušný TR, za zahraniční oblasti: Jan Čížek (příslib spolupráce našich německých členů)

Termín pro zpracování a předání v elektronické podobě: 7. 7. 2008

2) Realizovat opravy pomníků na bojištích z r. 1866 v rozsahu přidělených grantů a dotací.

Odpovídá: Radek Teichman a jednotliví TR dle své působnosti

Termín: dle čerpání jednotlivých grantů a dotací

3) Spolupracovat s vlastníky válečných hrobů z roku 1866, kteří získali dotace na jejich opravu a údržbu z rozpočtů státní správy a krajských samospráv.

Odpovídá: Radek Teichman a jednotliví TR dle své působnosti

Termín: dle čerpání jednotlivých grantů a dotací

4) Zajistit přípravu a vydání dvou publikací s tematikou 1866

Odpovídá: Zdeněk Jánský, Jiří Vilím a Pavel Mrkvička

Termín: do konce roku 2008

5) Zajistit přípravu a vydání dvou čísel časopisu Bellum v roce 2008.

Odpovídají: Zdeněk Jánský a redakční rada časopisu Bellum 1866

Termín vydání: postupně do konce roku 2008

6) Zajistit přípravu a realizaci Centrální akce Komitétu 1866 v Kuřívodech.

Odpovídá: Jiří Náhlavský a Radek Teichman

Termín: stav přípravy sdělit na květnovém předsednictvu: 24. 5. 2008

Termín konání Centrální akce Komitétu: 7. 6. 2008

7) Zajistit realizaci projektu Historické rekonstrukce v rámci rozsahu působnosti Komitétu 1866 v případě, že bude projekt česko-polské spolupráce finančně zajištěn z prostředků EU.

Odpovídá: stanoví předsednictvo po zjištění podmínek k realizaci

Termín: dle podmínek finančního zajištění

8) Připravit a předložit žádosti o finanční prostředky z rozpočtů místních a krajských samospráv, státní správy a fondů EU na projekty, které jsou v souladu Koncepcí rozvoje areálů bojišť 1866.

Odpovídá: předsednictvo

Termín: dle předkládacích lhůt

9) Vydat sadu pohlednic s motivem pomníků a podobizny padlého, dále kresby rakouských, saských a pruských vojáků.

Odpovídá: Pavel Mrkvička

Termín: v průběhu roku 2008

10) Dokončit aktualizaci Koncepce rozvoje bojišť, doplnit o analýzu využití areálů a po projednání v předsednictvu materiál předložit příslušným institucím.

Odpovídá: Josef Komárek

Termín: 30. 10. 2008

11) Zajistit opravu pomníku myslivce Hory na pražském hřbitově.

Odpovídá: Radek Teichman

Termín: podzim 2008

12) Zajistit opravu pomníku v Moravském Krumlově.

Odpovídá: Jiří Jemelka, Radek Teichman

Termín: Bude stanoven po akceptaci nabídky Komitétu zastupiteli města Mor. Krumlova

13) Ve spolupráci s obecním úřadem v Lavičné zvolit postup pro opravu existujícího pomníku 1866 a záměr realizovat. Zjistit existenci druhého pomníku, který je obcí prezentován na internetu.

Odpovídá: Tomáš Kaláb

Termín: do konce roku 2008

25. Valná hromada, konaná 15. listopadu 2008, se konala, jak již bylo uvedeno, v Praze v souvislosti se dvěma významnými výročími (160. výročí narození J. N. Steinského a 120. výročí založení původního spolku). V diskusi vystoupili také dva bývalí dlouholetí členové Komitétu 1866 - J. Dvořák připomněl rozpra-

cované publikace, které hodlá v nejbližší době dokončit (seznam padlých rakouských důstojníků, monografie o J. N. Steinském) a M. Vycpálek informoval o svých aktivitách při mapování pomníků vztahujících se k válce 1866 v zahraničí mimo známá bojiště (např. v Německu mimo bojiště cca 1000 pomníků).

USNESENÍ 25. VALNÉ HROMADY

1. Valná hromada bere na vědomí

- a) Zprávu o činnosti od Valné hromady z dubna roku 2008, kterou přednesl předseda ing. Josef Komárek.
- b) Zprávu o stavu financí Komitétu 1866 k 31. 10. 2008, kterou přednesla paní Irena Jánská.
- c) Zprávy technických referentů za jednotlivé oblasti. Přednesli: Hradec Králové - Jiří Vilím, Česká Skalice, Sviništany - Tomáš Vondryška, Náchod - Radek Teichman, Jičín - Martin Drapák, Trutnov - Vlastimil Grof, Morava a Slezsko - Jiří Jemelka, severní Čechy - Jiří Náhlovský, ostatní Čechy - Jiří Hanuš.
- d) Obecný výhled na činnost Komitétu 1866 v roce 2009 a 2010 se zdůrazněním na uplatňování grantové politiky v činnosti Komitétu 1866, na problematiku vydávání připravovaných publikací a spolkového časopisu *Bellum 1866* přednesli předseda ing. Josef Komárek a místopředseda ing. Radek Teichman.
- e) Informaci k problematice připravované publikace o zakladateli Komitétu 1866 setníka J. N. Steinského přednesl pan Jaroslav Dvořák. Vyzval členy k poskytnutí dalších materiálů, které by mohly toto dílo vhodně doplnit. Obdobná jeho výzva se týkala i písemných a obrazových materiálů pro jeho připravovanou knihu o v prusko-rakouské válce roku 1866 padlých rakouských důstojnících.
- f) Informaci pana Jiřího Náhlovského k připravované pietní a vzpomínkové akci Komitétu 1866 v roce 2009, která se má uskutečnit v Chrastavě v severních Čechách dne 2. 5. 2009.
- g) Informaci o postupu jak dořešit rozsah sledování památek 1866 uváděných v Generálním katalogu (GK) přednesl místopředseda ing. Radek Teichman. K této problematice se vyjádřil i pan Jiří Jemelka a dr. Miroslav Vycpálek.
- h) Informaci Petra Lazurka k problematice internetových stránek: [www.Komitétu 1866](http://www.Komitétu1866.cz).
- i) Informaci o připravované přístavbě muzea na Chlumu a o problematice zapojení Komitét 1866 do této investiční akce. Přednesl místopředseda ing. Radek Teichman.
- j) Výzvu administrativy Komitétu 1866:
 - k zaplacení členských příspěvků za rok 2008 (informace paní Irena Jánská);
 - výzvu k poskytnutí e-mailových adres těmi členy, kteří adresu vlastní, ale dosud nedostávají informace Komitétu 1866 prostřednictvím tohoto média (informace dr. Tomáš Kaláb);
 - výzvu pro členy výboru a revizní komise Komitétu 1866 k předání vstupních údajů na výrobu vizitek, které vyžadují k usnadnění vykonávání své spolkové činnosti (informace paní Irena Jánská).
- k) Informaci dr. Miroslava Vycpálka o tom, že má zpracovaný přehled o většině památek z roku 1866, které se nacházejí na území Evropy.

- l) Připomínku pana Ladislava Skipaly na potřebnost chránit nejen památky typu pomníků, ale i různých nemovitostí (domy, pozemky), které mají přímý vztah k roku 1866 a často i z nevědomosti vlastníků nenávratně mizí.
- m) Informaci o účasti na této Valné hromadě, kterou přednesl dr. Tomáš Kaláb (viz zápis).

2. Valná hromada schvaluje

- a) Způsob vyúčtování brigádnických hodin za rok 2008, tj. proplácet jen hodiny ve výši 50 Kč/hod. a cestovné na brigády neproplácet. Rozhodnutí předsednictva přednesl místopředseda ing. Radek Teichman.

3. Valná hromada ukládá jmenovaným členům zajistit v daných termínech následující úkoly:

- a) Dopracovat konkrétní podobu rozsahu údajů, které budou sledovány v GK.
 - Svě představy o rozsahu údajů v GK z vlastního rozhodnutí pošle dr. Miroslav Vycpálka panu Jiřímu Jemelkovi v nejbližším možném termínu.
 - Na základě bodu III/1/a a stávajících představ Komitétu 1866 zpracuje pan Jiří Jemelka podklad k posouzení, který zašle řešitelům problematiky před vlastním jednáním. Jde o nezbytný krok.
 - Jednání technických referentů, předsedy a místopředsedy Komitétu 1866 a pana Miroslava Vycpálka o sledovaných kategoriích a o rozsahu údajů v GK se bude konat 6. 12. 2008 od 9:30 hod. v Muzeu VČ Hradec Králové. Účast ostatních členů výboru a RK je možná.
- b) Pro potřeby vypracovávat odborné projekty na parkové, sadovnické, okrasné a podobné úpravy zeleně ve vybraných lokalitách s památkami 1866 osloví pan ing. Ladislav Mergl kompetentní projektanty, kteří by byli ochotni tyto činnosti vykonat. Kontakt na ně pak předá místopředsedovi ing. Radku Teichmanovi.
- c) Dr. Tomáš Kaláb v Bulletinu vydanému před jarní VH 2009 vydá aktuální adresář členů Komitétu 1866.
- d) Techničtí referenti předají panu Jiřímu Jemelkovi do 30. 11. 2008 výkazy o brigádách za rok 2008 ve stejném rozsahu jako v roce 2007 (jméno a příjmení; rodné číslo; účel a místo brigády; počet brigádnických hodin).
- e) Ve smyslu bodu I/12 bude příslušná místa intervenovat předseda ing. Josef Komárek.

SPOLUPRÁCE S ÚŘADY STÁTNÍ SPRÁVY A SAMOSPRÁVY

Spolupráce s úřady je udržována na tradičně dobré úrovni, většina místních samospráv je vstřícná ke spolupráci při údržbě a obnově památek ležících na jejich katastrálních územích. Limitujícím faktorem zde však stále zůstávají finanční možnosti samospráv, kdy potřebná výše prostředků na opravu dlouhá léta zanedbávaných památek stále převyšuje jejich dostupné zdroje. Významným

předpokladem ke změně této situace se zde jeví rozvíjející se spolupráce mezi Komitétem a samosprávami na poli získávání dotací z grantového programu MO ČR na opravu válečných památek. Komitét zde poskytuje informace k žádostem o grant, zajišťuje odborné posouzení stavu předmětných památek a v mnoha případech garantuje vlastní realizaci.

25. Valná hromada v Praze

GRANTOVÁ A DOTAČNÍ POLITIKA KOMITÉTU 1866

ZPRÁVA O HOSPODAŘENÍ ZA ROK 2008

Počáteční stav k 1. 1. 2008

AKTIVA		PASIVA	
	v tis. Kč		v tis. Kč
Dlouhodobý majetek celkem	168	Vlastní zdroje celkem	550
Dlouhodobý nehmot. majetek		Jmění celkem	914
Dlouhodobý hmotný majetek	197	Výsledek hosp. celkem	364
Dlouhodobý finanční majetek	-29	Cizí zdroje celkem	-27
Oprávky k DM		Rezervy celkem	
Krátkodobý majetek	355	Dlouhodobé závazky celkem	
Zásoby celkem	158	Krátkodobé závazky celkem	-27
Pohledávky celkem		Jiná pasiva celkem	
Krátkodobý finanční majetek	197		
Jiná aktiva celkem			
AKTIVA celkem	523	PASIVA celkem	523

Konečný stav k 31. 12. 2008

AKTIVA		PASIVA	
	v tis. Kč		v tis. Kč
Dlouhodobý majetek celkem	168	Vlastní zdroje celkem	614
Dlouhodobý nehmot. majetek		Jmění celkem	549
Dlouhodobý hmotný majetek	197	Výsledek hospodaření celkem	65
Dlouhodobý finanční majetek	-29	Cizí zdroje celkem	23
Oprávký k DM		Rezervy celkem	
Krátkodobý majetek celkem	469	Dlouhodobé závazky celkem	
Zásoby celkem	18	Krátkodobé závazky celkem	22
Pohledávky celkem	49	Jiná pasiva celkem	
Krátkodobý finanční majetek	402		
Jiná aktiva celkem			
AKTIVA celkem	637	PASIVA celkem	637

Přehled hospodaření u vybraných akcí za období 1. 1. 2008 - 31. 12. 2008

POPIS AKCE	VÝNOSY	NÁKLADY	HOSP. VÝSLEDEK
Bellum 1866	13.150,00	5.599,00	7.551,00
Dotace údržba NS a cyklostezek	70.000,00	179.185,50	-109.185,50
Interreg IIIA AKCE	275.967,00	88.022,00	187.945,00
Oprava památek 1866	50.000,00	307.178,00	-257.178,00
Propag.materiál k bojišti HK	50.000,00	55.024,50	-5.024,50
Oprava vojen. Hřbitova Č.S.	200.000,00	281.652,00	-81.652,00
Skládačka o NS 1866 u Náchoda	0,00	536,50	-536,50
Historické rekonstrukce	0,00	1.272.571,50	-1.272.571,50
Údržba pomníků - OÚ Dolany	10.000,00	22.534,00	-12.534,00
Údržba NS - OÚ Dolany	5.000,00	0,00	5.000,00
Kladské pomezí v zrcadle dějin	0,00	18.621,00	-18.621,00
Oživení hist. památek v ČP pohr.	0,00	3.474,50	-3.474,50
CZ-PL 2007-2013 Památky	0,00	250,00	-250,00
Ostatní akce	3.092.371,62	1.467.017,10	1.625.354,52

VÝVOJ ČLENSKÉ ZÁKLADNY V LETECH 1990 - 2007

Členská základna Komitétu pro udržování památek z války roku 1866 pro-
 dělala v průběhu své existence poměrně klidný vývoj. V uplynulém roce došlo
 poprvé za posledních deset let k meziročnímu úbytku členské základny. Přijato
 bylo 6 řádných členů, sedmi členům bylo členství ukončeno kvůli neplnění
 základní členské povinnosti, tj. úhradě příspěvků. Jeden řádný (Karel Kopal)
 a jeden čestný člen (Ing. Ctirad Beneš) nás v průběhu roku opustili, přičemž jejich
 památky bylo vzpomenuto na podzimní Valné hromadě ve Všestarech.

Termín konání Valné hromady	Řádný člen			Čestný člen			Zasloužilý člen		
	celkem	z toho žen	z toho PO*	celkem	z toho žen	z toho PO	celkem	z toho žen	z toho PO
31. 3. 1990	56			3	1				
23. 3. 1991	83			5	1				
25. 4. 1992	105			6	1				
27. 3. 1993	99	4		5	1				
26. 3. 1994	93	4		7	1				
08. 4. 1995	85	2		7	1				
30. 3. 1996	93	2		6	1				
12. 4. 1997	93	2		6	1				
11. 4. 1998	84	1		6	1				
14. 4. 1999	73	2		5	1				
08. 4. 2000	76	2		5	1				
31. 3. 2001	79	2		5	1				
16. 3. 2002	81	2		5	1				
08. 3. 2003	95	3	1	5	1				
15. 3. 2004	109	5	1	7	1		20	1	12
31. 12. 2004	112	6	1	6	0		20	1	12
31. 12. 2005	122	9	1	6	0		20	1	12
31. 12. 2006	128	13	1	7	0		32	1	21
Stav 31. 12. 2007	126	15	1	6	0		32	1	21

* právnická osoba